Жыві, Беларусь!

Народная Газета

Орган Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

№ 189 (202) 27 верасня 1991 г. Пятніца.

ВЫДАЕЦЦА З КАСТРЫЧНІКА 1990 ГОДА НА БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ.

Кошт: у розніцу — 10 кап. падпісны — 3 кап.

Факты Аргументы Комментарии Суждения

Помним!

Музейную экспозицию, посвященную августовскому путчу, планируется открыть в Столинском совхозе-техникуме.

Кстати, его окончил Владимир Усов, погибший на баррикадах при защите Верховного Совета России. Как нам стало известно, в Пинске проходил службу отец Володи. Первые фотографии, письма уже переданы в будущий музей.

Поднимутся ли цены на бензин?

Как сообщили нам в Госэкономплане Беларуси, розничные цены на бензин будут регулироваться исходя из оптовых цен, устанавливаемых Россией, — основным поставщиком сырой нефти нашей республике.

Стало также известно, что Российское правительство уже повысило оптовые цены на сырую нефть на 20 процентов.

По оценкам специалистов, правительство Беларуси вынуждено будет либо поднять стоимость бензогорючих материалов в республике в 1,8—2 раза, либо компенсировать расходы за счет своего бюджета. Окончательного же решения по вводу новых цен на бензин еще нет.

Следующая остановка — забастовка

Профсоюз работников автомобильного и сельскохозяйственного машиностроения намерен объявить 17 октября часовую предупредительную забастовку.

Такое решение принял пленум отраслевого профессионального союза. В «Ультиматуме Верховному Совету» говорится, что власти республики в нынешнем составе демонстрируют неспособность создать законодательную базу, защищающую права и свободы человека. Выдвигаются в столь категоричном «послании» и конкретные требования — включить в повестку дня предстоящей очередной сессии Закон о профсоюзах, оплате труда, трудовых спорах, коллективных договорах и охране труда. Совет профсоюзов призвал трудящихся продемонстрировать единство в защите своих прав.

Сгорел автобус. С людьми

Для четырех пассажиров рейсового автобуса Любаны — Славгород эта поездка оказалась последней. Еще девять человек с тяжелейшими ожогами доставлены в больницу.

Трагедия произошла близ деревни Генжинка.

У старенького «ПАЗика» внезапно оборвался бензобак. Слив остатки топлива в ведро, водитель попытался при помощи шланга подавать горючее в мотор. Бензин пролился на раскаленный двигатель, который моментально вспыхнул. В считанные секунды пламя перекинулось и в салон, где находились 36 человек...

Вкратце

▲ Президенты Сербии и Хорватии, а также федеральный министр обороны Югославии ведут переговоры о дальнейшем упрочении соглашения о прекращении огня, которое в Хорватии в основном соблюдается.

▲ В Грузии оппозиция заявила, что не подчинится чрезвычайному положению и призвала к упразднению поста президента республики.

▲ Президент США Дж. Буш принял в Белом доме Председателя Верховного Совета Украины Кравчука.

▲ В ходе разгона демонстрантов в Бухаресте погибли три человека. Но бастующие горняки и их сторонники в румынской столице не уходят с улиц. Вчера прибыл еще один поезд с шахтерами.

▲ Парламент Армении обратился к Организации Объединенных Наций с призывом принять республику в ООН. Кроме того, Верховный Совет призвал все страны признать Армению и установить с ней дипломатические отношения.

▲ Сторонниками независимости Приднестровья захвачено здание Госбанка Молдовы в Дубоссарах и предпринимаются попытки установления контроля над городом.

Рисунок Олега ПОПОВА.

Можно ли на армии пахать поле?

— Сокращения расходов на научно-исследовательские и опытно-конструкторские разработки новых видов вооружений не будет. Более того, целесообразно было бы в некоторых областях, где мы отстаем, даже увеличить капиталовложения,— сказал министр обороны Е. Шапошников в интервью агентству «Инфо-нова».

Корреспондент: какой, по вашему мнению, должна быть роль армии в национально-территориальных конфликтах?

Е. Шапошников: роль эта должна точно соответствовать закону, в котором нужно четко оговорить: для чего служит армия. Что в законе не предусмотрено — того армия делать не должна. Я, к примеру, никак не могу объяснить некоторым своим зарубежным коллегам, почему у нас армия используется на уборке картошки. Считаю, что должен быть четкий закон об армии.

Руки отрубят по закону

В Пакистане суд приговорил двух американских граждан за ограбление банка к наказанию: ампутации правых рук и левых ступней.

Видимо, в первый раз здесь выносится такой приговор иностранцам. Но стоит отметить, что эти американцы приняли ислам. На суде они признали, что использовали оружие, чтобы ограбить банк в северном городе Пешеваре. У них осталось 5 дней для обжалования приговора.

Коллектив «Литературки» определился

Разрешился наконец конфликт между бывшим главным редактором «Литературной газеты» народным депутатом СССР Федором Бурлацким и коллективом редакции, которая выразила ему недоверие в разгар августовского путча.

На состоявшемся на днях собрании коллектива главным редактором «Литературки» избран Аркадий Удальцов — бывший заместитель Ф. Бурлацкого.

Выпуск подготовлен по сообщениям Виктора ЛЕЩЕНКО, Владислава ПЛАТУНА, Алеся СИВОГО и агентств «Инфо-нова» и «Урал-акцепт».

«Горячий» телефон 32-24-02 работает ежедневно с 9 до 11 часов.

ПАСТАНОВА Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб падпарадкаванні чыгуначных войск, якія дыслацыруюцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Падпарадкаваць чыгуначныя войскі, якія дыслацыруюцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь на 1 снежня 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прапановы па рэалізацыі гэтай пастановы.

3. Гэту пастанову ўвесці ў дзеянне з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г.
гор. Мінск.

ПАСТАНОВА Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб перападпарадкаванні сістэмы Грамадзянскай абароны Рэспублікі Беларусь

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Падпарадкаваць органы кіравання, штабы і воінскія часці Грамадзянскай абароны Саюза ССР, якія дыслацыруюцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Даручыць Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 лістапада 1991 года падрыхтаваць прапановы аб сістэме Грамадзянскай абароны Рэспублікі Беларусь.

3. Пункт 1 гэтай пастановы ўвесці ў дзеянне з 1 студзеня 1992 года.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г.
гор. Мінск

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб дзейнасці Добраахвотнага таварыства садзейнічання арміі, авіяцыі і флоту на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Рэкамендаваць Цэнтральнаму камітэту Добраахвотнага таварыства садзейнічання арміі, авіяцыі і флоту Рэспублікі Беларусь разгледзець пытанне аб задачах, функцыях і прынцыпах дзейнасці таварыства ва ўмовах суверэнітэту і дзяржаўнай незалежнасці Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г.
гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб падпарадкаванні Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь мясцовых органаў ваеннага кіравання Рэспублікі Беларусь

У мэтах рэалізацыі абароннай палітыкі Рэспублікі Беларусь Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Падпарадкаваць мясцовыя органы ваеннага кіравання Рэспублікі Беларусь Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 лістапада 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прапановы аб рэгламентацыі дзейнасці мясцовых органаў ваеннага кіравання Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г.
гор. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

Аб падпарадкаванні пагранічных войск Камітэта дзяржаўнай бяспекі Саюза ССР, якія дыслацыруюцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь

Кіруючыся Дэкларацыяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь і ў мэтах забеспячэння гарантый непахіснасці дзяржаўных граніц Рэспублікі Беларусь і бяспекі рэспублікі, Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Падпарадкаваць пагранічныя войскі Камітэта дзяржаўнай бяспекі Саюза ССР, якія дыслацыруюцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь, камісіям Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па пытаннях нацыянальнай бяспекі, абароны і барацьбы са злачыннасцю, па нацыянальнай палітыцы і міжнацыянальных адносінах, па міжнародных справах і знешнеэканамічных сувязях да 1 снежня 1991 года падрыхтаваць праект Закона Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь».

Да прыняцця Закона Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь» захаваць рэжым дзяржаўнай граніцы Рэспублікі Беларусь з Рэспублікай Польшча, устаноўлены для дзяржаўнай граніцы Саюза ССР.

3. Гэту пастанову ўвесці ў дзеянне з моманту прыняцця.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
С. ШУШКЕВІЧ.

20 верасня 1991 г.
гор. Мінск.

«Я адчуў сябе чалавекам!»

Як селянін выйшаў з калгаса і што з гэтага атрымалася

Фота Сяргея ГРЫЦА.

КАЛІ святочным жнівеньскім ранкам уся краіна скалыхнулася ад апошніх маскоўскіх навін, у салігорскай вёсачцы Цясова адчайна схапіўся за галаву Сулейман Асманавіч Палтаржыцкі:

— Што ж гэта, маці, робіцца? Няўжо зямлю адбяруць?..

Жонка, Марыя Аляксееўна, таксама жыла трывогаю, але мужу адказала спакойна:

— Дасць Бог, усё абыдзецца... Ну, а калі што якое — пайду за табою ў Сібір. Бы тая дзекабрыстка...

Хваляваліся ў хаце Палтаржыцкіх нездарма. Пачуўшы з Масквы пра дысцыпліну і парадак, адразу знайшліся ў вёсцы такія, што, не асабліва хаваючыся, з задавальненнем паціралі рукі:

— Даўно пара было... Хопіць, даперабудоўваліся. Напладзілі розных дэмакратаў ды фермераў. А зараз — от, пабачым, як завыюць. Гэта ім не не Гарбачоў—ураз усё на месца паставяць...

На шчасце — не паставілі. Але ж за сэрца ў тыя дні Палтаржыцкія хапаліся не раз — а ну ж перавернецца ўсё? Самі то ўжо няхай пражылі трохі. А дзеці? Трое дачок, як-ніяк...

Эх, была б мая воля, даўно б увёў у краіне званне «Герой перабудовы». І найперш даў бы яго першым фермерам — менавіта яны, як матылі, паляцелі на млявае святло «новага мыслення». І амаль кожны абсмаліў сабе крылы яшчэ на падлёце. І абсмальваюць нават на шостым годзе плюралізму і галоснасці.

І то сказаць — дадумацца, каб выйсці з калгаса! Добраахвотна! Узваліць на свае плечы поўны мех праблем, падазронасці, «класавай» варожасці, зайздрасці і г. д. Ну ці не вар'яцтвам тут патыхае?!

— Няма і блізка,— кажа мне Сулейман.— Пражыву і без калгаса. І іншым дакажу, што жыць без яго можна. Нават калі для гэтага зараз зусім мала ўмоў. А калі б шчэ хоць не перашкаджалі!..

Тут Сулейман замаўкае, і я бачу, колькі нерваў стаіць за апошнімі словамі...

Доўга маўчым. Хаця сядзець і няма як — верасень, пагодны дзень, спраў — мора. Добра, хоць крадзем час не ў работы — у палудня.

Гляджу ў акно і мімаволі ўсміхаюся. Савецкі фермер бачны здалёк: у адной шыбе старэнькі камбайн, у другой — такі ж «Беларус», у трэцяй — пануры грузавік, яўна знойдзены на задворках нейкага мехдвара...

Сулейман бачыць мой погляд і таксама ўсміхаецца.

— Грузавік у мяне «невязны». От, каб дзе прыдбаць ГАЗ-53!.. Можа, паможаш? Вы ж там у сталіцы. А «Народную газету» паважаюць...

Ківаю галавою, і праз хвіліну ўжо пішуцца просьбы — у Беларускі сялянскі саюз, міністру сельскай гаспадаркі і харчавання...

— Завязі, добры чалавек... А вось што атрымаецца. Аддзякуем добрым людзям. Мне б за раз яшчэ «газік» — о-о-о...

Эх, Сулейман Асманавіч. Гляджу на яго і ўспамінаю маладжавага Дзятліка. От гаспадар быў! Ды зламалі. Загналі ў «агульны кацёл». Там і зварыўся. Ці не чакае такое часам і першых беларускіх «вольных землеробаў»?

— Ды якія мы вольныя? Так сабе, адна назва. Але я ўжо сябе Чалавекам адчуў, свет пабачыў. Назад няма звароту, што б ні было. Хопіць! А што ўсёй сям'ёй з ранку да вечара не разгінаемся—дык ведаем за што. Свая ноша не цягне! Так, жонка?..

Марыя Аляксееўна ціха штурхае мужа ў бок:

— Цішэй ты... Разгаварыўся...

І я разумею, чаму яна так робіць — у пакой заглядвае дачка Іра, а разам з ёю цнатлівы хлапчына.

— Хто?—шэптам пытаюся ў Марыі Аляксееўны.

— Пабачым...— па-змоўніцку падмігвае мне яна. І даверліва дадае:—На зяця выпрабоўваем. Работнікі нам зараз ой як патрэбны...

АЛЕ патрэбны яны і калгасу. Тым больш такому, як імя Чкалава, бадай, адной з лепшых гаспадарак раёна.

Старшыня Міхаіл Міхайлавіч Журок доўга вывучае маё журналісцкае пасведчанне і са скрухаю рашаецца на размову:

— Даліся вам гэтыя фермеры... Шчэ ж, думаю, не забыліся, як хвалілі калгасы-саўгасы ды іх вопыт. Тут ваш брат журналіст стараўся, ведаю...

Я ведаю таксама. Бо Міхаіл Журок старшыня не абы-які— грымеў, як кажуць, і ў вобласці, і ў рэспубліцы.

— І што самае крыўднае пасля гэтага путчу, дык тое, што камуністаў зневажаюць, партыю разагналі. А я ж гаспадарку зрабіў насуперак камандам райкама — не слухаў нікога. Дык і нацярпеўся ад гэтай партыі: вымова за вымовай. Але ж для людзей стараўся. На мне і дарогі, і сацыяльнае будаўніцтва, і ўсё на свеце. А фермер што? Пасадзіў, выкапаў, прадаў. Усё для сябе. Дык што тут карыснага?!

Старшыню тут можна зразумець: дай яму волю — быў бы гаспадаром-фермерам адметным: вопыт, сувязі, веды ёсць. Ды — не хоча. Ды й, думаю, ужо не можа — другое выхаванне, іншы сацыяльны вопыт. І таму на таго ж Палтаржыцкага глядзіць—ніяк не зразумеў я — ці то з зайздрасцю, ці то з незахаванаю падазронасцю:

— Пад сябе грабуць гэтыя фермеры... А хто народ карміць будзе?..

Слушнае, што там казаць, пытанне. Але ж на яго Сулейман Палтаржыцкі, на шчасце, ужо мае адказ:

— А навошта яго карміць? Сам сябе пракорміць! Дайце толькі волю, зямлю і тэхніку. А што да калгаса — дык без яго жыць можна. Сам паспрабаваў. І выжыў!..

Так, на сёння можна ўжо з упэўненасцю сказаць, што пануючыя дагэтуль чуткі аб немагчымасці жыць на вёсцы без калгаса моцна перабольшаны. Цяжка, няпроста, нязвыкла, але — можна!

— Багацця не нажылі, але ж сёе-тое ў кішэні нашкраблося,— па-гаспадарску проста растлумачыла стан спраў Марыя Аляксееўна. Дык гэта за першы год. А там —пабачым. Было б здароўе, а астатняе і без калгаса заробім.

І, думаю, заробяць. Хаця пакруціцца, недаспаць прыйдзецца многа. Зямлі ў Палтаржыцкіх нямнога—троху больш 3,3 гектара. Менавіта столькі выдзеліла пасля доўгіх (і такіх нязвыклых!) разлікаў праўленне калгаса ў пажыццёвае карыстанне. А вось яго долю ад кошту асноўных сродкаў гаспадарка прытрымала. «Уставом колхоза не предусмотрено (неделимый фонд)»,— гаворыць афіцыйны дакумент.

Сулейман з гэтым не згодны.

— Я б за гэтыя грошы тое-сёе прыдбаў, лягчэй стаў бы на ногі. А так—залазь у дзяржаўную кішэню, бяры пазыку. Каму ж гэта выгадна? Ды і ў калгасе я не абібокам быў — працаваў сумленна. Праверце, калі не верыце: не ад працы ўцёк, а да працы...

Ды што тут правераць! Прайшоў па вёсцы, апытаў людзей:

— Добры гаспадар, што тут скажаш...

Але ж трохі сказаць трэба. Бо адна справа, калі чалавек выходзіць з калгаса адстаючага, ледзь-ледзь дыхаючага, і зусім іншая — калі парывае чалавек з гаспадаркай, якая працуе, бы адладжаны рухавік. І гарантуе і заробак, і даволі высокі дабрабыт.

БЫЛО гэта ўсё і ў Сулеймана: пятнаццаць гадоў — шафёр, камбайнер, механізатар. З іх апошнія тры гады — брыгадзір трактарна-паляводчай брыгады. Пасада не абы-якая, калі ўлічыць, што Цясова — адзіная буйная вёска гаспадаркі, усё тут «завязана». І таму «начальства» і вагу мае адпаведную.

Выйсці з такога кіруючага круга няпроста. І характар трэба мець, і вытрымку, і шчэ нешта ў марах і за душою, якое людам на вёсцы завецца «палітыкай».

Не абышоўся без яе і Палтаржыцкі. І крок адпаведны, напеpажываўшыся па начах, зрабіў: восенню 1990 года выйшаў з партыі камуністаў.

«Апазорыў на ўсю вобласць!» — быў агульны прысуд былых паплечнікаў. Пасля яго пачала-

(Заканчэнне на 2-й стар.).

Уступаю ў палеміку

Незалежная Беларусь— заможная Беларусь

У газетах ніколі не друкаваўся, толькі чытаў іх. Але вось прачытаў думкі генерала запасу Анатоля Баранкевіча ў «Народнай газеце» за 12 верасня гэтага года, і маё грамадзянскае сумленне не можа маўчаць.

На думку шаноўнага Баранкевіча, наданне Дэкларацыі аб суверэнітэце рэспублікі статусу канстытуцыйнага акта — неразумны крок. І ён заклікае народных дэпутатаў выступіць супраць новай небяспечнай сілы — нацыянал-сацыялізму. Крывадушнасць яго ў тым, што ён прыкрывае гэта ўсё клопатамі аб беларускім народзе. Бачыце, незалежнасць не ў інтарэсах беларускага народа, вось Саюз — гэта ў ягоных інтарэсах! Шаноўны аўтар гаворыць, што нельга пакінуць без дапамогі Беларусь, сам-насам з чарнобыльскай бядой. Але ж гэтая бяда прыйшла да нас ад Саюза і ён колькі ўжо часу ніякай дапамогі не аказваў. Наадварот, зрабіў усё магчымае, каб і іншыя народы свету не дапамагалі. Гэта саюзныя вучоныя дабіліся таго, што МАГАТЭ прыняла рашэнне, згодна якой канцэпцыя беларускіх вучоных адносна заражэння не адпавядае рэчаіснасці, таму і няма вялікай неабходнасці дапамагаць Беларусі.

Аўтар у сваім артыкуле заклікае дэпутатаў лічыцца з рэферэндумам, як з воляй беларусаў жыць у адзінай сям'і славянскіх народаў. Але ж сакавіцкі рэферэндум — падман народа, і падзеі апошняга часу гэта паказалі. Адносна жыцця ў адзінай сям'і славянскіх народаў скажу наступнае — мы за 73 гады дажыліся да таго, што па нас, беларусах, праспявалі ўжо паніхіду. Мы, можна сказаць, страцілі мову, культуру, этнічныя і духоўныя рысы, і калі б Саюз яшчэ працягнуў сваё існаванне, то беларусы, пэўна, падзялілі б лёс плямені прусаў.

У майго народа ёсць самыя дарагія каштоўнасці: працавітасць, талент, розум. Гэтыя якасці нашага народа забяспечаць нас усім неабходным. Я жыў у Заходняй Беларусі, дзе польскі ўрад не будаваў ніякай прамысловасці, і сяляне атрымлівалі ўсё неабходнае за лён. Упэўнены, што калі мы гэтую культуру, якая ў нас добра расце, пачнём вырошчваць і апрацоўваць належным чынам, канкурэнтаў у нас на сусветным рынку не будзе.

Народ, як і чалавек, толькі ва ўмовах свабоды зможа развіць свой творчы і духоўны патэнцыял. Таму ў мяне просьба да шаноўных дэпутатаў: дарагія дэпутаты, схіляю сваю сівую галаву перад вамі і прашу — у імя свабоды і шчасця будучых пакаленняў беларусаў замацуйце суверэнітэт Рэспублікі Беларусь.

Іосіф МАЙСЕНЯ,
ветэран працы.
Нясвіжскі раён.

Народная газета

ПРАЕКТ, РАСПРАЦАВАНЫ КАМІСІЯЙ ПА НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПАЛІТЫЦЫ І МІЖНАЦЫЯНАЛЬНЫХ АДНОСІНАХ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Закон Рэспублікі Беларусь

«АБ ГРАМАДЗЯНСТВЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ»

Раздзел I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. Грамадзяне Рэспублікі Беларусь

Грамадзянамі Рэспублікі Беларусь з'яўляюцца:

1) асобы, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь на дзень уступлення ў сілу гэтага закона;

2) асобы, якія набылі грамадзянства Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з гэтым законам.

Грамадзяне Рэспублікі Беларусь маюць права на атрыманне грамадзянства іншай дзяржавы, таксама як і грамадзяне іншай дзяржавы маюць права на атрыманне грамадзянства Рэспублікі Беларусь (двайное грамадзянства) на аснове міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 2. Роўнае грамадзянства

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь з'яўляецца роўным для ўсіх грамадзян Рэспублікі Беларусь, незалежна ад падстаў яго набыцця.

Артыкул 3. Права на грамадзянства

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь не можа быць пазбаўлены грамадзянства. Ніхто з грамадзян Рэспублікі Беларусь не можа быць адвольна пазбаўлены права змяніць грамадзянства.

Артыкул 4. Абарона дзяржавай правоў і законных інтарэсаў грамадзян Рэспублікі Беларусь

Дзяржава абараняе правы і законныя інтарэсы грамадзян Рэспублікі Беларусь на сваёй тэрыторыі і за яе межамі.

Рэспубліка Беларусь, яе дыпламатычныя прадстаўніцтвы і консульскія ўстановы, а таксама іх службовыя асобы абавязаны прымаць меры да таго, каб грамадзяне Рэспублікі Беларусь мелі магчымасць карыстацца ў поўным аб'ёме ўсімі правамі, прадастаўленымі ім заканадаўствам краіны знаходжання, міжнароднымі дагаворамі, удзельнікамі якіх з'яўляюцца Рэспубліка Беларусь і дзяржава знаходжання, і міжнароднымі звычаямі, ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку абараняць іх правы і законныя інтарэсы, а пры неабходнасці прымаць меры для аднаўлення парушаных правоў грамадзян Рэспублікі Беларусь.

У выпадку, калі ў краіне знаходжання грамадзян Рэспублікі Беларусь адсутнічаюць дыпламатычныя прадстаўніцтвы і консульскія ўстановы Рэспублікі Беларусь, абарона правоў і законных інтарэсаў грамадзян Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь можа ажыццяўляцца адпаведнымі органамі іншых дзяржаў.

Артыкул 5. Замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства. Іх прававое становішча

Замежнымі грамадзянамі ў Рэспубліцы Беларусь прызнаюцца асобы, якія не з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь і маюць доказы сваёй прыналежнасці да грамадзянства іншай дзяржавы.

Асобамі без грамадзянства ў Рэспубліцы Беларусь прызнаюцца асобы, якія не з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь і не маюць доказаў сваёй прыналежнасці да грамадзянства іншай дзяржавы.

Прававое становішча замежных грамадзян і асоб без грамадзянства на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь рэгулюецца заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 6. Дакумент, які сведчыць аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь

Дакументам, які сведчыць аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь, з'яўляецца пашпарт грамадзяніна Рэспублікі Беларусь.

Узор пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, парадак і ўмовы яго выдачы вызначаюцца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Раздзел II. НАБЫЦЦЁ І ЗАХАВАННЕ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 7. Падставы набыцця грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь набываецца:

1) па нараджэнню;

2) у выніку прыёму ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь;

3) на іншых падставах, якія прадугледжаны міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь або гэтым законам.

Артыкул 8. Грамадзянства дзіцяці, бацькі якога з'яўляюцца грамадзянамі Рэспублікі Беларусь

Дзіця, бацькі якога на момант яго нараджэння — грамадзяне Рэспублікі Беларусь, з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь незалежна ад месца свайго нараджэння.

Артыкул 9. Грамадзянства дзіцяці, адзін з бацькоў якога з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь

У выпадку, калі на момант нараджэння дзіцяці адзін з яго бацькоў быў грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, дзіця з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, калі:

1) яно нарадзілася на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь;

2) яно нарадзілася за межамі Рэспублікі Беларусь, але яго бацькі або адзін з іх у гэты час пастаянна пражывалі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Калі на момант нараджэння дзіцяці яго бацькі, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, пастаянна пражывалі за межамі Рэспублікі Беларусь, грамадзянства дзіцяці, што нарадзілася за межамі Рэспублікі Беларусь, вызначаецца па рашэнню бацькоў, выражанаму ў пісьмовай форме.

Калі на момант нараджэння дзіцяці адзін з бацькоў быў невядомы або не меў ніякага грамадзянства, а другі быў грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, дзіця з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь незалежна ад месца нараджэння.

Артыкул 10. Набыццё грамадзянства Рэспублікі Беларусь дзіцем, бацькі якога з'яўляюцца асобамі без грамадзянства

Дзіця, бацькі якога з'яўляюцца асобамі без грамадзянства і якое нарадзілася на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, лічыцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 11. Грамадзянства дзіцяці, бацькі якога невядомы

Дзіця, якое знаходзіцца на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, бацькі якога невядомы, з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 12. Умовы прыёму ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь

У грамадзянства Рэспублікі Беларусь можа быць прынята асоба ў адпаведнасці з яе хадайніцтвам, калі яна:

1) бярэ на сябе абавязацельства выконваць і паважаць Канстытуцыю і законы Рэспублікі Беларусь;

2) ведае дзяржаўную мову Рэспублікі Беларусь у межах, неабходных для зносін;

3) пастаянна пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь на працягу апошніх 5 гадоў;

4) мае на яе тэрыторыі законную крыніцу існавання.

Артыкул 13. Набыццё і захаванне грамадзянства Рэспублікі Беларусь пры заключэнні і скасаванні шлюбу

Заключэнне або скасаванне шлюбу грамадзянінам Рэспублікі Беларусь з грамадзянінам іншай дзяржавы або асобай без грамадзянства не мяняе грамадзянства мужа і жонкі.

Асоба, якая заключыла шлюб з грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, прымаецца ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь пры наяўнасці яе жадання і ўмоў, прадугледжаных пунктам I артыкула 12 гэтага закона.

Артыкул 14. Захаванне грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Пражыванне грамадзяніна Рэспублікі Беларусь на тэрыторыі іншай дзяржавы само па сабе не вядзе да страты грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 15. Недапушчальнасць выдачы грамадзяніна Рэспублікі Беларусь іншай дзяржаве

Грамадзянін Рэспублікі Беларусь не можа быць выдадзены іншай дзяржаве, калі гэта не прадугледжана міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 16. Захаванне права на набыццё грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Права на набыццё грамадзянства Рэспублікі Беларусь захоўваецца за асобамі, якія пастаянна пражывалі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, былі прымусова выселены з яе тэрыторыі або вымушаны былі пакінуць яе да моманту прыняцця гэтага закона, а таксама за іх дзецьмі і ўнукамі.

Грамадзянства такім асобам прадастаўляецца пры наяўнасці іх жадання і ўмоў, прадугледжаных артыкулам 12 гэтага закона, за выключэннем тэрміну пражывання.

Раздзел III. СПЫНЕННЕ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ АДНАЎЛЕННЕ Ў ГРАМАДЗЯНСТВЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 17. Падставы спынення грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь спыняецца:

1) у выніку выхаду з грамадзянства Рэспублікі Беларусь;

2) у выніку страты грамадзянства Рэспублікі Беларусь;

3) па іншых падставах, прадугледжаных гэтым законам.

Артыкул 18. Выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь дазваляецца па хадайніцтву асобы ў парадку, устаноўленым гэтым законам.

Выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь не дапускаецца, калі асоба, якая хадайнічае аб выхадзе, прыцягнута да крымінальнай адказнасці ў якасці абвінавачваемай або ў адносінах да яе ёсць прыгавор суда, які ўступіў у законную сілу і падлягае выкананню, або мае запазычанасць па падатках або іншыя непагашаныя даўгі перад Рэспублікай Беларусь.

Артыкул 19. Страта грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Грамадзянства Рэспублікі Беларусь страчваецца:

1) у выніку набыцця асобай грамадзянства іншай дзяржавы, калі іншае не прадугледжана міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь;

2) у выніку паступлення асобы на ваенную службу, службу бяспекі, ў паліцыю, органы юстыцыі і іншыя органы дзяржаўнай улады і кіравання ў замежнай дзяржаве;

3) калі грамадзянства Рэспублікі Беларусь набыта ў выніку прадстаўлення заведама лжывых звестак або фальшывых дакументаў.

Страта грамадзянства Рэспублікі Беларусь настае з моманту рэгістрацыі дадзенага факта паўнамоцнымі дзяржаўнымі органамі, указанымі ў артыкулах 30 і 31 гэтага закона.

Артыкул 20. Аднаўленне ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь

Асоба, якая пазбаўлена грамадзянства Рэспублікі Беларусь да ўвядзення ў дзеянне гэтага закона, можа быць па яе хадайніцтву або з яе згоды адноўлена ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь.

Раздзел IV. АСАБЛІВЫЯ ВЫПАДКІ ЗМЯНЕННЯ, ЗАХАВАННЯ АБО СТРАТЫ ГРАМАДЗЯНСТВА

Артыкул 21. Змяненне грамадзянства дзіцяці ў выпадку змянення грамадзянства бацькамі

У выпадку змянення грамадзянства бацькамі або адным з іх, калі другі невядомы, адпаведным чынам мяняецца грамадзянства дзіцяці, калі яно не дасягнула ўзросту 16 гадоў.

Па жаданню бацькоў або аднаго з іх, калі другі невядомы, у выпадку змянення імі грамадзянства Рэспублікі Беларусь за дзіцем ва ўзросце да 16 гадоў можа захоўвацца грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 22. Захаванне грамадзянства Рэспублікі Беларусь дзіцем, над якім устаноўлена апека або папячыцельства

Калі бацькі або адзін з бацькоў дзіцяці, якое пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, выходзяць з грамадзянства Рэспублікі Беларусь або страчваюць яго і пры гэтым не ўдзельнічаюць у выхаванні дзіцяці, над якім устаноўлена апека або папячыцельства грамадзян Рэспублікі Беларусь, дзіця па хадайніцтву бацькоў, апекуна або папячыцеля захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 23. Набыццё дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку набыцця грамадзянства Рэспублікі Беларусь адным з бацькоў

Калі грамадзянства Рэспублікі Беларусь набывае адзін з бацькоў, а другі застаецца грамадзянінам іншай дзяржавы, дзіця можа набыць грамадзянства Рэспублікі Беларусь па сумеснаму хадайніцтву бацькоў.

Калі грамадзянства Рэспублікі Беларусь набывае адзін з бацькоў, а другі застаецца асобай без грамадзянства, дзіця, якое пражывае на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 24. Захаванне дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку выхаду аднаго з бацькоў з грамадзянства Рэспублікі Беларусь або яго страты

Калі адзін з бацькоў выходзіць з грамадзянства Рэспублікі Беларусь або страчвае яго, а другі застаецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, дзіця захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь. Па хадайніцтву бацькоў такому дзіцяці можа быць дазволены выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 25. Набыццё дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку ўсынаўлення

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянінам іншай дзяржавы або асобай без грамадзянства, пры ўсынаўленні грамадзянамі Рэспублікі Беларусь становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянінам іншай дзяржавы, пры ўсынаўленні мужам і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца асобай без грамадзянства, пры ўсынаўленні мужам і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянінам іншай дзяржавы, пры ўсынаўленні мужам і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, а другі — грамадзянінам іншай дзяржавы, становіцца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь па згодзе ўсынавіцеляў.

Артыкул 26. Захаванне дзіцем грамадзянства Рэспублікі Беларусь у выпадку ўсынаўлення

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, усыноўленае грамадзянамі іншай дзяржавы або ўсыноўленае мужам і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, а другі — грамадзянінам іншай дзяржавы, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь. Па хадайніцтву ўсынавіцеляў такому дзіцяці можа быць дазволены выхад з грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Дзіця, якое з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, усыноўленае асобамі без грамадзянства або ўсыноўленае мужам і жонкай, адзін з якіх з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь, а другі — асобай без грамадзянства, захоўвае грамадзянства Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 27. Змяненне грамадзянства дзяцей ва ўзросце ад 16 да 18 гадоў

Змяненне грамадзянства дзяцей ва ўзросце ад 16 да 18 гадоў у выпадку змянення грамадзянства іх бацькоў, а таксама пры ўсынаўленні дапускаецца толькі са згоды дзяцей.

Раздзел V. ОРГАНЫ, ЯКІЯ ПРЫМАЮЦЬ РАШЭННІ І АФАРМЛЯЮЦЬ ДАКУМЕНТЫ ПА ПЫТАННЯХ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 28. Орган, які прымае рашэнні па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

У Рэспубліцы Беларусь органам, які прымае рашэнні па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь, з'яўляецца Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Для папярэдняга разгляду пытанняў грамадзянства Рэспублікі Беларусь Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь утварае Камісію па пытаннях грамадзянства.

Артыкул 29. Органы, якія рыхтуюць і афармляюць дакументы аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь

Падрыхтоўку і афармленне дакументаў аб грамадзянстве Рэспублікі Беларусь ажыццяўляюць: на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь — Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь; за мяжой — Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 30. Паўнамоцтвы органаў унутраных спраў

Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, упраўленні, аддзелы ўнутраных спраў выканаўчых камітэтаў Саветаў народных дэпутатаў:

прымаюць ад асоб, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, заявы па пытаннях грамадзянства і разам з неабходнымі дакументамі накіроўваюць на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

вызначаюць прыналежнасць асоб, якія пастаянна пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, да грамадзянства Рэспублікі Беларусь;

рэгіструюць страту грамадзянства Рэспублікі Беларусь асобамі, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 31. Паўнамоцтвы Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь, дыпламатычных прадстаўніцтваў і консульскіх устаноў Рэспублікі Беларусь

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь, дыпламатычныя прадстаўніцтвы і консульскія ўстановы Рэспублікі Беларусь:

прымаюць ад асоб, якія пастаянна пражываюць за мяжой, заявы па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь і разам з неабходнымі дакументамі накіроўваюць на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

вызначаюць прыналежнасць асоб, якія пражываюць за мяжой, да грамадзянства Рэспублікі Беларусь;

рэгіструюць страту грамадзянства Рэспублікі Беларусь асобамі, якія пастаянна пражываюць за мяжой;

вядуць улік грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія пастаянна пражываюць за мяжой.

Раздзел VI. ПАРАДАК ПАДАЧЫ І РАЗГЛЯДУ ДАКУМЕНТАЎ ПА ПЫТАННЯХ ГРАМАДЗЯНСТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 32. Падача дакументаў па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Пытанні прыёму, выхаду або аднаўлення ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь разглядаюцца пры наяўнасці пісьмовай заявы зацікаўленай асобы.

Да заявы аб прыёме ў грамадзянства прыкладаюцца наступныя дакументы: копія пасведчання аб нараджэнні, дакумент аб тэрміне пражывання ў Рэспубліцы Беларусь, дакумент аб крыніцы існавання.

У выпадках, прадугледжаных у раздзеле IV гэтага закона, заявы па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь падаюцца бацькамі або іншымі законнымі прадстаўнікамі.

Артыкул 33. Парадак падачы дакументаў па пытаннях грамадзянства

Дакументы па пытаннях грамадзянства падаюцца на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь праз органы ўнутраных спраў па месцы пастаяннага жыхарства заяўніка, а асобамі, якія пастаянна пражываюць за мяжой, — праз Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь або дыпламатычныя прадстаўніцтвы і консульскія ўстановы Рэспублікі Беларусь.

Асоба, якая з'яўляецца грамадзянінам іншай дзяржавы, з якой Рэспублікай Беларусь заключаны дагавор аб прадухіленні двайнога грамадзянства, абавязана прадставіць дакумент, які сведчыць аб адносінах гэтай дзяржавы да намеру грамадзяніна змяніць грамадзянства.

Артыкул 34. Парадак разгляду дакументаў па пытаннях грамадзянства

Дакументы, якія паступілі ў Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь з дзяржаўных органаў, указаных у артыкуле 29 гэтага закона, разглядаюцца Камісіяй Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па пытаннях грамадзянства.

Камісія мае права запатрабаваць па справе, што знаходзіцца ў яе вядзенні, матэрыялы і дакументы ў адпаведных дзяржаўных органаў і грамадскіх арганізацый, якія прадстаўляюць неабходную інфармацыю ва ўстаноўлены камісіяй тэрмін.

Камісія ўносіць на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь прапановы па кожнай заяве або прадстаўленню.

Рашэнне камісіі афармляецца пратаколам, які падпісваецца ўсімі членамі камісіі, што ўдзельнічалі ў пасяджэнні.

Артыкул 35. Вырашэнне пытанняў грамадзянства Рэспублікі Беларусь у Прэзідыуме Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і інфармаванне аб яго выніках

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб прыёме ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь і аднаўленні ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь выдае ўказы.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па асабістых заявах аб выхадзе з грамадзянства Рэспублікі Беларусь, а таксама ў выпадках адхілення хадайніцтваў аб прыёме ў грамадзянства Рэспублікі Беларусь прымае пастановы.

Гэтыя ўказы і пастановы друкуюцца ў «Ведамасцях Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь».

Змяненні ў грамадзянстве пачынаюць дзейнічаць у дзень прыняцця ўказа Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, калі ўказам не ўстаноўлена іншае.

Артыкул 36. Тэрмін разгляду заяў па пытаннях грамадзянства

Тэрмін разгляду заяў па пытаннях грамадзянства не павінен перавышаць аднаго года.

Артыкул 37. Паўторны разгляд хадайніцтваў па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Паўторныя хадайніцтвы асобы аб прыёме ў грамадзянства, аднаўленні ў грамадзянстве Рэспублікі Беларусь або выхадзе з грамадзянства Рэспублікі Беларусь прымаюцца не раней чым праз год пасля прыняцця папярэдняга рашэння. У выпадку ўзнікнення істотных для справы абставін, якія не былі і не маглі быць вядомы заяўніку, паўторная заява можа быць разгледжана і раней.

Раздзел VII. ВЫКАНАННЕ РАШЭННЯЎ ПА ПЫТАННЯХ ГРАМАДЗЯНСТВА

Артыкул 38. Органы, якія выконваюць рашэнні па пытаннях грамадзянства

Рашэнні па пытаннях грамадзянства ў адносінах да асоб, якія пражываюць у Рэспубліцы Беларусь, выконваюцца Міністэрствам унутраных спраў Рэспублікі Беларусь, упраўленнямі, аддзеламі ўнутраных спраў, а ў адносінах да асоб, якія пражываюць за мяжой, — Міністэрствам замежных спраў Рэспублікі Беларусь, дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі і консульскімі ўстановамі Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 39. Кантроль за выкананнем рашэнняў па пытаннях грамадзянства

Кантроль за выкананнем рашэнняў па пытаннях грамадзянства ажыццяўляецца Камісіяй Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па пытаннях грамадзянства.

Артыкул 40. Парадак разгляду хадайніцтваў па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь

Парадак разгляду хадайніцтваў па пытаннях грамадзянства Рэспублікі Беларусь і выканання прынятых рашэнняў вызначаецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь.

Раздзел VIII. АБСКАРДЖАННЕ РАШЭННЯЎ ПА ПЫТАННЯХ ГРАМАДЗЯНСТВА

Артыкул 41. Абскарджанне рашэнняў па пытаннях грамадзянства

Рашэнні па пытаннях грамадзянства, прынятыя Прэзідыумам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, могуць быць абскарджаны ў Вярхоўны суд Рэспублікі Беларусь як суд першай інстанцыі.

Артыкул 42. Абскарджанне неправамерных дзеянняў службовых асоб па пытаннях грамадзянства

Неабгрунтаваная адмова ў прыёме заяў па пытаннях грамадзянства, парушэнне тэрмінаў разгляду заяў, а таксама іншыя неправамерныя дзеянні службовых асоб, якія парушаюць парадак разгляду спраў аб грамадзянстве і парадак выканання рашэнняў па пытаннях грамадзянства, могуць быць абскарджаны ў суд.

Раздзел IX. МІЖНАРОДНЫЯ ДАГАВОРЫ

Артыкул 43. Прымяненне міжнародных дагавораў

Калі міжнародным дагаворам Рэспублікі Беларусь устаноўлены іншыя правілы, чым тыя, што змяшчаюцца ў гэтым законе, прымяняюцца правілы міжнароднага дагавора.

***

Прапановы і заўвагі па праекту закона просьба накіроўваць на адрас:

220010 г. Мінск, Дом урада, Камісія па нацыянальнай палітыцы і міжнацыянальных адносінах Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

«Я адчуў сябе чалавекам!»

Як селянін выйшаў з калгаса і што з гэтага атрымалася

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

ся яўная і «тайная» барацьба на зжыванне Сулеймана з пасады. І ён зрабіў свой выбар: падаўся ў «аднаасобнікі»...

— Не са злосці, паверце, выйшаў з калгаса. Хаця крыўда трохі ёсць. Але найбольш на калгас як сістэму, калі селянін у ім бяспраўны-безгалосы перад рознымі «начальнікамі». І гэта на сваёй зямлі, на прыканцы дваццатага стагоддзя, калі людзі ўжо космас абжываюць! Прагналі паноў ды напладзілі новых, яшчэ горшых — «чырвоных». Гэтыя на шыю ўселіся крэпка, ніяк не страсеш...

— Дык вы ж, Сулейман, таксама паны: сваё поле, трактар, камбайн. І людзей, ведаю, наймаеце на працу...

— Да пана мне далёка. Я пакуль у парабках хаджу. Ды й «панства» свайго не саромеюся: з працы жыву, сваё дбаю, а не сяджу на якім-небудзь дэфіцыце ці грабу пад сябе народнае. З людзьмі разлічваюся, як трэба: не па прымусу ж ідуць, а з інтарэсу. Вось і зараз прыйдуць — у мяне ж сад яшчэ не даведзены да ладу...

І сад, дадам, не малы: 15 гектараў яго ўзяў у арэнду ў суседнім саўгасе. Бо зямлі мае мала — от каб не тры, а пятнаццаць гектараў было!..

Але гэта пакуль мары. А ўраджай са сваёй зямлі—вось ён, ужо на вачах, можна патрымаць рукамі. Ячменю сабралі каля 8 тон, гэта 55 цэнтнераў з гектара. Удалася і бульба. Прыдбалі сямёра парасят — кармы ж ёсць.

СЛОВАМ, аднаасобная гаспадарка мацнее. Дарэчы, яна ўжо ў Цясова не адна. На жаль, не давялося сустрэцца з «калегам» Палтаржыцкага па «прафесіі» Аляксеем Пятровічам Палтаракам — збіраўся ён заехаць да Сулеймана глянуць на бульбу, разжыцца добрым насеннем, ды, відаць, нешта ў планах змянілася. А пагаварыць хацелася. Бо, калі Палтаржыцкія «спецыялізуюцца» больш на бульбе, збожжы, то Палтарака, як сказалі вяскоўцы, «і горад, і сяло гуркамі ды памідорамі корміць».

Апошняе меркаванне вядома і старшыні М. Журку.

— А я што, не кармлю? Калгас не корміць?! Па дзве з палавінай тоны малака і дванаццаць — мяса прыходзіцца на кожнага працуючага. Фермерам да гэтага далёка. Калгасы сябе яшчэ пакажуць. І краіну б, і фермераў накармілі. Ды, на жаль, дурняў на дзяржаўных і партыйных пасадах сядзела многа. І зараз сядзяць. А мы за іх аддувайся... Без усякай падзякі за ўсё...

Зноў-такі разумею крыўду старшыні. Хаця ёсць тут, як ні хавай, і асабісты інтарэс. А ён у тым, што пры з'яўленні фермера-аднаасобніка ранейшае паўнаўладдзе на вёсцы старшыні калгаса (і не толькі тутэйшага!) страчваецца, як бы ён ні стараўся напачатку «прыціснуць» нечаканага канкурэнта. Тым больш, калі адступнік ад калгаснага ладу выжывае ды яшчэ мае, як кажуць, і скварку, і чарку. Сам зарабляе, без калгаса!

О, гэта ўжо небяспечна! Бо на вачах прыгнечанага савецкага мужыка жыццё малюе карціну, калі можна параўнаць дзве формы ўласнасці і гаспадарання на зямлі. І па начах хто-небудзь ўжо не спіць, варочаецца, мяркуючы: як жыць спраўней, з якога боку?..

ТАКІЯ думкі-параўнанні лётаюць не толькі над Цясова — лёс Палтаржыцкіх узяты мною для канкрэтнага прыкладу агульнага працэсу, які набірае сілу. А таксама, каб паказаць, што з умелымі рукамі ды кемлівай галавою без калгаса можна жыць, і няблага. Вялікага страху няма, нават калі будуць з усіх бакоў «ціснуць». Было б жаданне, выжывецца. У гэтым — уся, як кажуць, соль моманту. Агітацыя спраўю.

Ці дрэнна гэта для калгаса? Ды, думаю, наадварот — добра! І яшчэ як. Бо штурхае непаваротлівыя калектыўныя гаспадаркі на эканамічныя рэформы, пры якіх і дыхаць селяніну вальней, і жыць лепей. Дык не «ціснуць» трэба ўладам і калгасу таго фермера, а дапамагаць, каб хутчэй выгадаваць добрага канкурэнта. Ад гэтага ўсім выйгрыш!

На жаль, гэта не ўсе яшчэ разумеюць. І таму касавурацца на «аднаасобніка». Не загоіліся раны і на сэрцы Сулеймана Палтаржыцкага ад усяго перажытага. Ды не будзем іх яшчэ раз вярэдзіць—жыццё ўсё паставіць на месца, а гаспадарскую і чалавечую годнасць Сулейман Асманавіч з сям'ёю відавочна даказаў і сабе, і людзям, і нават нам, нядоўгім гасцям.

Ад усведамлення гэтага, адчувалася, і ўсміхаўся, калі фатаграфавалі на памяць і ў газету.

— Няёмка трохі, але хай людзі бачаць — жыве фермер і жыць будзе! Былі б здароўе, добрая жонка ды працавітыя дзеці. Ды не толькі ў полі — каб унукаў аднаго за адным сыпалі. Будзем жыць!..

...Эх, шкада ўсё ж, што я пакуль не прэзідэнт Беларусі. Далібог, даў бы гэтым першым фермерам «героя» не «героя», дык хоць аўтамабіль з «капіталкі». Нават авансам. За тыя страхі і перажыванні, што нацярпеліся. Бо жывуць жа, па вялікаму ліку, не для сябе, а й нас вучаць жыць не з крадзяжу, спекуляцыі ды паездак у Польшчу.

З працы жывуць. З цярплівай нашай зямлі, якая зачакалася руплівага гаспадара. Такога, які б на сваёй зямлі адчуваў сябе Чалавекам.

Дык дапаможам яму ў гэтым.

Павел СТАСЕВІЧ,
аглядальнік «Народнай газеты» па аграрных пытаннях.
Салігорск — Цясова — Мінск.

Резонанс

Опять «до основанья»? А зачем?

В эти туманные дни (поскольку никто ясно не видит дня завтрашнего) проявляется подчас беспощадная агрессивность ко всему, что было у нас после 1917 года. Вот тому иллюстрация, опубликованная в «Народной газете»: Президиум и собрание Союза художников (кстати, собрание весьма немногочисленное) предлагают «отменить почетные звания членов творческих Союзов, так как эти «знаки отличия» присваивались не за ценность произведений, а за послушание перед партийно - государственной номенклатурой».

Сказано хлестко, наверное, достаточно убедительно для тех, кто нынче жаждет не без злорадства сокрушать и разрушать, как в те самые годы, «до основанья». Но вот я представляю хорошо мне знакомых патриархов белорусского искусства — Евгения Зайцева и Виталия Цвирко, Михаила Савицкого и Гавриила Ващенко, Леонида Щемелева и Георгия Поплавского, Мая Данцига и Александра Кищенко — самых что ни есть именитых наших мастеров, каких вообще-то немного. Это именно к ним (а к кому же еще?) применена столь оскорбительная формулировка. Оскорбительная потому, что все они — действительно мастера и, уверена, никто из принявших резолюцию не осмелится утверждать, что их искусство вдруг утратило ценность или вообще ее не имело. Кроме того, кто из названных, как и большинство других народных и заслуженных, так уж рьяно выслуживался перед партийно-государственной номенклатурой? Скорее — наоборот! Кто как не эти художники отличались очень неудобной для власствующих, подчас шокирующей несговорчивостью? Если же и заблуждались в оценке всей тоталитарной системы наши художники, так все, как именитые, так и без званий, те, кто безотказно «клепал» портреты членов политбюро (лишь бы деньги платили). Зачем же ставить сейчас каждому это в укор? Ныне оценка тому — дело совести каждого.

Эмма ПУГАЧЕВА.
г. Минск.

Дневник добрых дел

Если в дом постучится «Мадонна»

...Не пугайтесь. Это значит, что друзья, родственники или просто близкие люди решили сделать вам приятный сюрприз — с юмором, нестандартно преподнести подарок по случаю или без. Потому что пока это может сделать только «Мадонна» — недавно открывшаяся в столице частная фирма по организации поздравлений, доставке на дом подарков, цветов, товаров и т. д. и т. п. — в любое время и в любой форме. Дешево — что значит один червонец в наши-то дни — и сердито.

Подарок вы можете выбрать сами или, если не хватает времени, доверить столь ответственное дело агентам фирмы.

Можно только порадоваться — для шутников, оригиналов и влюбленных настали золотые времена!

Александр ДОРОШКО.

Народная газета

Роздум пасля суда

ВАМПІРЫ

2. Пыласосы

Паказанні сяброўкі. Мы сабраліся з Аняй паглядзець кінастужку «Маленькая Вера». Пасля работы сустрэліся каля кінатэатра «Кастрычнік». Сеанс пачаўся без дзесяці сем, а закончыўся пасля дзевяці. Прайшліся трохі па праспекту, пагаманілі мінут пяць на прыпынку. Яна паехала семдзесят першым аўтобусам у сваё Уручча, а я спусцілася ў метро.

Успаміны сястры. Зранку Аня пайшла на работу. Вечар канчаецца, а яе няма. Пазірала раз за разам у акно, не відаць. А стрэлкі гадзінніка паказвалі амаль дванаццаць. Пачала званіць сяброўкам і знаёмым. На душы трывожна і маркотна.

Што ж здарылася з Аняй у дарозе?

Паказанні Мікалая. Гуляў па мікраёну Уручча. Сустрэў Ігара. Ён быў трохі падвыпіўшы. Пасля ўжо разам «раздавілі» пляшку сухача. Ну, гулялі. А тут дзяўчына ідзе. Модна апранутая. У куртачцы спартыўнай салатавага колеру, чорнай спадніцы, маднецкіх боціках. Вакол шыі — шэры шалік, на баку — сумка ў клетачку. Мы за ёй. Захацелася куртачку і сумку адабраць.

Дагналі каля дома. Ігар прапанаваў ёй правесці час сумесна, у свабоднай кватэры. Дзяўчына адмовілася. Прычым нахабна так. Ён ёй тады з размаху некалькі ўдараў рукою па шыі. Яна павалілася. Ігар схапіў за плечы і пацягнуў у цёмнае месца каля дома. Там яна прыйшла ў сябе, пачала крычаць: «Дапамажыце». Ён нанёс некалькі ўдараў па галаве і целу. Затым пачаў раздзяваць. Сцягнуў куртку, спадніцу...

Тая працягвала ўпарціцца. Тады ён нагамі... Калі дзяўчына абмякла, ён зразумеў, што яна памёрла. Прапанаваў аднесці цела ў кантэйнер для смецця. Ён схапіў за плечы, я — за ногі і панеслі. Ігар кажа: давай павернем тварам уніз, бо непрыемна глядзець на яе. Так і зрабілі. Тут паказаўся нейкі чалавек з сабакам. Кінулі цела ў кусты і пабеглі адсюль. За гаражом падзялілі грошы, якія адшукалі ў сумцы. Рэчы забраў сабе Ігар. Ён пайшоў да сябра, а я аўтобусам паехаў на дыскатэку ў школу. Там на прыпынку сустрэў дружбакоў. Пагаварылі, і я пашыбаваў дахаты.

Дзён праз тры—пяць сустрэўся Ігар. Ён прасіў мяне дапамагчы збыць рэчы забітай. Тут жа напаткалі знаёмую і прапанавалі ёй куртку за восемдзесят рублёў. Адмовілася, маўляў, няма грошай.

Расказваюць урачы «хуткай дапамогі». Пасля дванаццаці выехалі ва Уручча. Нехта наткнуўся там на труп. Дзяўчына была мёртвай. Яе шыя захутана шалікам, але без вузла. На твары кроў. Як пазней устанавілі эксперты, у яе быў пераломам чэрапа, пашкоджанні тканак на шыі, жываце, твары. Смерць наступіла ад кровазліцця пад абалонку галаўнога мозгу.

***

Прыгожая, маладая дзяўчына пайшла ў кіно і не вярнулася дамоў. На нашай зямлі стала меней на адну працаўніцу, маці.

Як толькі ні называюць у свеце нашага савецкага чалавека. Многія здзекліва клічуць — «савок». Практычныя амерыканцы прыклеілі мянушку «пыласос». Гэта нашы суайчыннікі падбіраюць у заходнім свеце старую, нямодную вопратку, якую там, звычайна, уцэньваюць, а потым і выкідваюць на сметнік.

Але, па-мойму, гэта мянушка павярхоўная. «Савок» далёка не бяскрыўдны, як той агрэгат, якім яго называюць. Дзеля замежнай анучы ён гатовы на ўсё, нават растаптаць сваю чалавечую годнасць. Проста брыдка назіраць за паводзінамі нашых за мяжой. Яны крадуць, вымольваюць, адмаўляюцца ад абедаў і вячэры і настойваюць выдаць ім сумы за харчы... Уяўляеце, людзі запрашаюць у кафэ за свой кошт, каб пагаманіць, пасябраваць, а нашы настойліва патрабуюць: лепш адлайце нам грошы. І, атрымаўшы іх, бягуць па магазінах, нават забыўшыся падзякаваць гасцінным гаспадарам. Дома ж некаторыя гатовы, не раздумваючы, забіць любога, каб завалодаць яго рэчамі.

...Жыхар Бранска Васіль пазнаёміўся з мінчанкай Таняй, калі быў у камандзіроўцы. Сустракаліся. Аб тым, што было далей, расказваюць радкі судовай справы.

Ён вырашыў выкрасці рэчы. Пашукаў купца. Згадзіўся ўсё забраць цыган Лёшка. І вось вечарам Васіль прыехаў у Мінск, адразу завітаў да Тані, спыніўся ў яе на начлег.

Зранку гаспадыня адвяла сына ў дзіцячы садзік і з сяброўкай пайшла па магазінах. Калі вярнулася, у кватэры быў вэрхал... Шкафы расчынены, усё параскідана па падлозе. У калідоры ляжалі два вялікія клункі рэчаў. Яна ўсё зразумела. І... закаціла скандал. Маўляў, сякі-такі нахабнік, цябе сустракаюць хлебам-соллю, ласкай, а ты абкрасці вырашыў?

Ён супакойваў, падыходзіў бліжэй. Раптам схапіў рукой за нос і рот, а другой — за горла. І тут жа задушыў яе. Узяў з табурэткі паношаную сукенку, якая трапілася пад руку, накінуў на твар мярцвячкі. Пайшоў на кухню. Набулькаў шклянку віна, высушыў адным махам, закусіў. Затым скруціў дыван, абгарнуў яго цэлафанам і выклікаў па тэлефоне на імя забітай таксі. Анучай выцер усе прадметы, да якіх дакрануўся рукамі, і паехаў на вакзал.

Думаю, чытачам будуць карысныя некаторыя звесткі, што ўтрымліваюцца ў паказаннях.

Муж. Я быў у плаванні на караблі, калі даведаўся аб смерці жонкі. Дома разам з родзічамі склалі спіс украдзеных рэчаў. Не далічыліся каштоўнасцей амаль на чатыры тысячы.

Успамінае сяброўка. Разам працавалі ў магазіне. Ведала, што муж Тані ў плаванні, а яна сустракаецца з Васілём. Пазнаёмілася з ім у магазіне, хадзілі ў кіно і рэстаран. Падаваць на развод з мужам не збіралася. У той дзень развіталіся дзесьці каля дванаццаці гадзін. Тэлефанавала ёй у чатыры гадзіны, і ў сем — не падымала трубку.

Расказвае работніца дзіцячага сада. Ніхто не забіраў Алёшку. Сама завяла яго дахаты. Званіла ўвесь вечар, ніхто не адмыкае.

А вось яшчэ адна павучальная гісторыя. Вольга пазнаёмілася з Кацярынай у магазіне. Разгаварыліся. Жанчына запрасіла новую знаёмую ў кватэру. Павячэралі. Гаспадыня закалыхала Дзімку. Пайшла на кухню, каб прыбраць посуд. І тут Кацярына накінула ёй на шыю хустку і пачала душыць. Гаспадыня павалілася на падлогу. Госця ўселася на яе і працягвала душыць. Ахвяра стала вырывацца. Тады госця схапіла сталовы нож. Вольга абаранялася рукамі. Удары прыходзіліся ў іх, а таксама ў грудзі і шыю. Замахнулася з усяе сілы ў жывот, нож патрапіў у локаць і сагнуўся.

Кацярына ўскочыла, пабегла ў калідор і пачала шнарыць. Схапіла сумку і дзёру. Але Вольга, успомніўшы, што там усе зберажэнні,—за зладзейкай. Ухапілася за сумку і вырвала. Знаёмая збегла.

Вользе ўдалося адбіцца. Думаю, яна атрымала добры ўрок і пераканалася ў правільнасці выслоўя: хто мала думае, той часта памыляецца. Трэба думаць, каго запрашаем у госці. Толькі «савок», калі пачынае гаворку аб рэчах і анучах, забывае аб усіх перасцярогах. І хвіліннае задавальненне для яго часта становіцца прычынай вельмі цяжкіх перажыванняў.

Вопратка і мы... Гэта тэма чакае сур'ёзных даследчыкаў. Чаму рэч з тканіны, звычайныя нагавіцы і кашулі займаюць такое вялікае месца ў нашым жыцці? Яны выцясняюць кнігу, кіно, тэатр, задушэўную сустрэчу з сябрамі... Дарэчы, аб чым пачынае размову гаспадыня, калі наведаліся госці? Вядома ж, найперш адчыняе гардэроб, хваліцца абноўкамі. Амерыканцы і немцы, французы і італьянцы мараць пабудаваць прыгожы ўласны дом, дачу, паездзіць па свету, пазнаёміцца са скарбніцамі сусветнай культуры. Савецкі чалавек больш за ўсё марыць аб тым, каб начапіць нешта моднае на сябе.

Вядома, прычына ў тым, што нашаму простаму грамадзяніну пакуль нельга і марыць аб двухпавярховым асабняку, аб віле ці фазендзе за горадам і штогадовыя паездкі як мінімум у тры-чатыры замежныя краіны. Адхапіць у год джынсы і куртку — для яго, бадай, адзіная радасць і магчымасць.

Але ж не да такой ступені павінны асляпляць розум і сумленне звычайныя нагавіцы ці шапка-вушанка, каб хапацца за нож і кідацца на чалавека.

Трыццацігадовы Аркадзь узяў малаток і пазваніў у суседнюю кватэру. «Адчыняй, бабуля, хачу памяняць капейкі. Прыспічыла пазваніць, а двушак няма. Мо, выручыш?» Яна адамкнула. І тут жа, на парозе, атрымала ўдар малатком па галаве. Затым яшчэ тры. Тут, каля парога, і сканала. Забойца зняў з яе залатыя завушніцы, гадзіннік з рукі, забраў грошы і пайшоў.

Жонцы даў дзвесце рублёў. Сказаў, што падкалыміў у каапэратыве. Пагулялі ўдваіх, а калі падышлі да хаты, убачылі святло ў кватэры суседкі і міліцыю каля дома. Аркадзь сказаў, што яму трэба пазваніць. Пайшоў і знік. Жонка палезла ў яго дыпламат і адшукала там гадзіннік суседкі.

Вось такая гісторыя. Як і дзесяткі аналагічных, яна нараджае пытанні: «Чаму звычайная рэч да такой ступені зацьмявае розум людзей? Ці, можа, у нас такія нікчэмныя адносіны да жыцця чалавека? А можа, тое і другое? Дык адкуль яно?»

Сёння многія што ёсць моцы крычаць: за гады Савецкай улады нічога не ўдалося зрабіць. З гэтым нельга пагадзіцца. Як мінімум адну задачу ўсё-такі асілілі: калі гаварыць увогуле, то выхаваны новы чалавек. Чым ён адрозніваецца ад нармальнага? Не толькі тым, што крадзе і хлусіць і адначасова моцна абураецца тым і другім. Ён наогул загадкавы суб'ект. Яго хвалюе не тое, што нічога няма, а тое, што можа ў каго-небудзь нешта з'явіцца.

Ён не проста пакупнік, а сапраўдны паляўнічы за рэчамі. Тое, што ён адхапіў — не пакупка, а здабыча.

Дык ці варта здзіўляцца, што ён з нажом кідаецца на любога, у каго на плячах модная абноўка? Ім рухае інстынкт паляўнічага, якога прывучылі з боем браць кожную неабходную жыццёвую рэч. Аб'ягорыў усіх каля прылаўка — будзе гуляш на вячэру, вырваў з рук суседа па чарзе боцікі — зімы не боязна... Пры такім жыцці ўсё змяшалася і пераблыталася. Ужо і не кумекаеш што лепей: зло, якое прыносіць карысць, ці дабро, ад якога адна шкода сабе.

Зацюканы і разззлаваны, даведзены да адчаю, чалавек пачынае ўсё ненавідзець. А як трапна зазначыў вядомы рускі паэт Някрасаў:

То сердце не научится любить,
Которое устало ненавидеть.

Няўжо так і не навучымся паважаць адзін аднаго? Як не хочацца ў гэта верыць!

Іван МАКАЛОВІЧ.
(Заканчэнне будзе).

БУДЬ ХОЗЯИНОМ!

Зловредный грибок

Если в вашем доме или квартире появился устойчивый, неизвестно откуда исходящий запах гниения, на штукатурке стали расползаться влажные пятна грязно-серого цвета, доски полов начинают вспучиваться или западать — будьте внимательны, возможен грибок. Это страшный враг всякого строения. Он быстро «съедает» дерево, буквально пронизывает своими нитями штукатурку, разрушает кирпич. Не надейтесь избавиться от него, заменив пораженные мицелами грибка половые доски или отбив штукатурку. Бороться с ним надо всерьез и радикально, иначе рецидивов не избежать.

Чаще всего грибок начинается с кухни, особенно если там протекает раковина. Не сомневайтесь, не выкраивайте пораженные места — срывайте весь пол вместе с лагами и сожгите их. Для страховки поднимите доски в прихожей и пропитайте кузбасслаком или другим противогрибковым средством. Таким же образом обработайте и новые лаги, половые доски, плинтусы. Сантиметров на 20 выберите грунт под полом, вместо него засыпьте сухой песок, смешанный с негашенной известью.

Если грибок выступил на штукатурке — сбейте ее на площади, вдвое, а то и втрое превышающей пятно. Фундамент и обнаженную кладку прожгите паяльной лампой и пропитайте противогрибковым средством. Не забудьте добавить его в новый штукатурный раствор (два процента от веса). Закончив ремонт, будьте внимательны: возможно, вы убили не все мицелы грибка, и он может появиться вновь.

С соседями надо ладить

Соседей не выбирают, особенно в многоэтажных домах. Тут уж как бог пошлет и решит райисполком. А они, к сожалению, не всегда поселяют рядом с вами такие семьи, которых бы вы желали иметь соседями. Не всем понравитесь и вы. Поэтому будьте снисходительны к людским слабостям, а иногда и глупостям. Будьте выше житейских мелочей и неурядиц. А для этого:

*** установите ровные, дружелюбные отношения со всеми, независимо от того, нравится вам человек или нет;**
*** уклоняйтесь от осуждения соседей, близких или дальних;**
*** не навязывайтесь со своими бедами или неурядицами в собственной семье;**
*** старайтесь помочь соседям, но сами как можно меньше пользуйтесь чужой помощью;**
*** не берите взаймы денег, рассчитывайте на свою зарплату;**
*** не забывайте поскорее вернуть соседу то, что одолжили;**
*** не устраивайте в своей квартире проходной двор: много друзей, конечно, хорошо иметь, но не обязательно всех приглашать домой — это очень не нравится соседям;**
*** не устраивайте в доме шумных пирушек с топаньем и песнями: подвыпившая компания — не хор Пятницкого, а каждому из нас далеко до Окуджавы и Зыкиной;**
*** если уж довелось приложиться к чарке, не мельтешите перед глазами соседей. Выпил — иди спать;**
*** не появляйтесь на людях в затрапезном виде, будьте всегда опрятны;**
*** если случится в семье небольшой скандальчик, не обязательно, чтобы его слышали соседи;**
*** не включайте на полную громкость радио, телевизор, приглушите звук после 10—11 часов вечера;**
*** бойтесь обидеть соседа словом, неуместной шуткой.**

И вообще, обращайтесь с людьми так, как бы вы хотели, чтобы обращались с вами. Всякие ссоры, зависть, неприязнь, стремление кому-то насолить, сделать назло, отомстить в первую очередь будут портить нервы вам, отравлять жизнь. Так стоит ли «проявлять характер»?

Кухня: только для мужчин

Пока Молдова не отгородилась своими собственными границами, везут оттуда в Белоруссию сладкий перец. Хороший перец! Его можно фаршировать мясом и рисом, а можно заготавливать впрок. Делайте это таким образом.

Сначала на пару стерилизуете литровые или 2—3-литровые банки. Затем готовите маринад: на литр воды — по неполному стакану сахара и уксуса, стакан подсолнечного масла, две столовые ложки соли. В литровые банки кладете на дно по 8 долек чеснока, в двухлитровые — вдвое больше. Перец тщательно моете, очищаете от плодоножек и семян, разрезаете по длине на узкие дольки. Затем на 3—4 минуты опускаете дольки в кипящий маринад, плотно укладываете в стерилизованные банки и доверху заливаете кипящим маринадом. Остается плотно закатать банки и поставить их на стол днищами вверх — не даст ли какая течь? Остынут банки — ставьте на хранение.

На 4 килограмма перца — двойная доза маринада и т. д. Попробуйте — неплохая закуска!

Виктор ЛУКАШЕНКО.

Ваши вопросы—наши ответы

Елена Светлова из г. Малориты Брестской области пишет: «Вегетативная масса помидоров на моем участке разрослась большая, а плоды маленькие, хотя и уход за растениями был хороший. В чем причина? Может быть, листья надо было обрывать? И еще вопрос — надо ли осенью срезать листья у клубники?»

Нет, листья у помидоров обрывать не надо. Хорошо облиственные растения больше накапливают питательных веществ и быстрее снабжают ими плоды, лучше сохраняют тепло в кусте в ночные прохладные часы.

Плоды помидоров быстро растут только при высокой влажности почвы, высокой температуре и умеренной влажности воздуха (в пределах от 50 до 60°). В этом году такие условия на вегетацию продолжались 35—40 дней. Преобладала холодная и влажная погода. Вот почему вегетативная масса помидоров росла быстро, а плоды медленно и получились небольшими.

У клубники и земляники в конце плодоношения, если не надо укоренять усов на рассаду, осенью обрывают листья и усы. Подсохшую массу сгребают и убирают, плантации подкармливают и рыхлят междурядия.

***

Семья Потис из Минска спрашивает: можно ли выращивать польский картофель на дачном участке?

Да, можно. Картофель в Польше наряду с зерновыми культурами составляет основу растениеводства. Эта страна занимает первое место в мире по производству картофеля на душу населения. Многие сорта польского картофеля нашли постоянную прописку и на полях нашей республики. Поэтому опасности в том, что вы выращиваете на своем участке польский картофель, ни для вас, ни для соседей нет.

Возможно только, что из-за большой влажности и воздуха, и почвы, которая была в этом году, картофель заболел паршой или фитофторозом. Тогда после уборки клубни надо подсушить на площадке под навесом или в вентилируемом помещении и удалить больные.

Установите, какой сорт вы выращиваете и определите, соответствуют ли его биологическим требованиям почвенные условия вашего участка.

***

Читатель И. Савченко из Мяделя сообщает, что для защиты помидоров от фитофтороза опрыснул их медным купоросом небольшой концентрации в смеси с мылом и водой. И спрашивает, вредно ли это для растений и качества урожая.

Нет, не вредно. Против фитофтороза помидоры обрабатывают 0,5-процентной бордоской жидкостью (50 г медного купороса, 50 г извести на 10 л воды). И это положительно влияет на растения и урожай. Однако последнее опрыскивание растений такой жидкостью надо проводить не позднее, чем за 15 дней до уборки урожая.

***

Можно ли не клепать косу молотком, а точить? Как заготовить на зиму ягоды крыжовника и малины без сахара? — интересуется А. Д. Писаренко из д. Витуничи Докшицкого района.

Косы не обязательно клепать молотком. Их можно затачивать на специальном наждачном точиле. Такое, несомненно, есть в кузнице вашего хозяйства. Подойдите туда и вам поточат косу. Правда, при заточке коса быстрее срезается, чем при клепании.

Ягоды крыжовника и малины можно консервировать и без сахара. Но перед закаткой компотов проводят все те же подготовительные операции (стерилизацию или пастеризацию), что и с сахаром. А вот вместо сахарного сиропа заливают обычную кипящую (не кипяченую, а кипящую!) воду и банки закатывают.

Для приготовления компотов из крыжовника кипяток для заливки можно слегка подсолить.

Альбин МАКАРЕВИЧ.

ЗАРУБЕЖЬЕ

⊙ ТАСС ⊙ ИАН ⊙ «Инфо-нова» ⊙ «Народная газета» ⊙

С телетайпной ленты

БРЮССЕЛЬ

Руководство Европейского сообщества решило отказаться от созыва в ближайшее время чрезвычайной встречи глав государств и правительств «двенадцати», посвященной отношениям с Советским Союзом. Об этом после проведенных консультаций уведомил своих коллег премьер-министр Голландии Рудольф Любберс, исполняющий обязанности председателя ЕС.

Идея проведения такой встречи, на которую планировалось пригласить президентов СССР и России Михаила Горбачева и Бориса Ельцина, была выдвинута Францией вскоре после провала попытки государственного переворота в Советском Союзе. Созвать ее предполагалось в октябре.

ВАШИНГТОН

«У нас есть юридические основания в соответствии с существующими резолюциями Совета Безопасности ООН начать военные действия (против Ирака), и нам не следует получать на то формального одобрения Совета Безопасности», — заявил здесь на встрече с журналистами пресс-секретарь Белого Дома Марлин Фицуотер. Сообщение о том, что иракские войска продолжают недопускать инспекторов ООН к своим ядерным объектам, «заставляет нас следить за событиями с пессимизмом». «Как мне кажется, — сказал М. Фицуотер, — Саддам не понимает всей серьезности сложившейся ситуации».

По словам некоторых официальных лиц администрации, находящихся сейчас в Нью-Йорке в связи с выступлением президента Дж. Буша на Генеральной ассамблее ООН, Соединенные Штаты сейчас рассматривают предложения по ужесточению резолюций Совета Безопасности в отношении необходимости уничтожения Ираком своего химического, ядерного и биологического оружия.

Дословно

С чего начинается приватизация?

(Из письма советолога Джозефа С. Берлинера в «Нью-Йорк таймс»)

Будет очень жаль, если западная оценка советских экономических преобразований будет сосредоточена только на приватизации. Гораздо большее значение имеют шаги, которые надо сделать в первую очередь. Например, стабилизация денежного обращения, освобождение цен, развитие рынка и полная легализация частной собственности.

Многие советские государственные предприятия — это заводы и оборудование, такие старые, находящиеся в таком плохом состоянии, в такой мере предназначенные для военного производства и так мало пригодные для удовлетворения потребительского спроса в условиях рыночной экономики, что большинство из них не сможет выдержать настоящей конкуренции.

Добавьте сюда избыточную и лишенную стимулов рабочую силу, которая не знает, что такое дисциплина рынка труда. Приплюсуйте к этому управленцев, которые достигли своих должностей благодаря выполнению приказов бюрократического руководства, а не в конкурентной борьбе за заказы потребителей или торговли. Представьте себе, на что была бы похожа экономика США, если бы в течение полувека здесь не позволили бы обанкротиться ни одному предприятию. Государственный сектор представляет собой слабую базу для развития уверенной в себе новой рыночной экономики.

К счастью, народ обладает значительным потенциалом для энергичного предпринимательства. Поскольку правительство сохраняет контроль над ценами, деньги все еще можно сделать на черном рынке. Так же как в США во время второй мировой войны, силы предпринимателей в значительной мере уходят на покупку и продажу товаров, цены на которые находятся под контролем. И так же как в США после войны, когда контроль над ценами будет отменен, черный рынок почти полностью исчезнет, и предприниматели будут производить товары и услуги, которые народ захочет покупать.

Голод на товары и услуги так велик, а база для их производства так скудна, что в конкурентоспособном частном секторе можно будет разбогатеть. Под защитой законов и при поддержке правительства частные сбережения будут быстро расти. На них можно будет купить часть государственных предприятий, выдержавших испытание на рентабельность.

В течение длительного переходного периода государственные предприятия, возможно, будут сначала конкурировать с растущим частным сектором, а затем эти заводы и оборудование можно будет в конце концов выкупить или ликвидировать.

Если советская экономика когда-нибудь присоединится к клубу крупнейших индустриальных стран, это произойдет не на базе приватизации обветшавших государственных предприятий, а на базе жизнеспособности новых, действительно частных предприятий.

Такая программа реформ должна использовать административно-хозяйственные ресурсы наиболее сильного из правительств. Для слабого правительства это может оказаться непосильным. Запад должен считать большим достижением уже только создание условий для крепких частных предприятий в Советском Союзе. Он не должен создавать еще больше трудностей, продолжая настаивать на приватизации крупных государственных предприятий.

В объективе Ватикан

Собор святого Петра является главным храмом Римско-католической церкви. Практически ему нет равных в мире. Когда вступаешь под своды храма, поражает художественная сила, с которой выполнено это гениальное творение рук человеческих.

Сам храм является как бы огромным городом в государстве. В нем заключено 44 алтаря, 748 колонн и 391 статуя. На нижних этажах расположены захоронения глав Римско-католической церкви, умерших и погребенных здесь в предыдущие годы.

Конечно же, статую апостола Петра, в честь которого был построен собор, сразу можно узнать по ключам от рая, которые он держит в руке. Левая ступня его истерлась, хотя сделана она из бронзы. Это потому, что каждый, кто приходит сюда, старается дотронуться до нее, чтобы обрести силу и веру. И надо признаться, ни один посетитель еще не удержался, чтобы не дотронуться до нее.

Посещение собора святого Петра производит столь сильное впечатление, что приходишь к одной простой мысли: этот памятник культуры, открытый для всех туристов и любителей искусства, не перестал быть храмом. Здесь никому никогда не пришло бы в голову организовать музей «самого научного в мире» атеизма или просто пустить сюда говорливых экскурсоводов, на одной ноте тараторящих сухой текст, от которого уже через минуту в голове не остается ничего. Зато простые слова монахинь, которые иногда сопровождают туристов, навсегда останутся в душах.

НА СНИМКЕ: на площади святого Петра в Ватикане.

Фото **В. Матыцина.** (ТАСС).

Есть предложение!

Университет Человека? Это реально...

В ведущих странах мира особое внимание уделяется человековедению, то есть всестороннему познанию человека, возможностям улучшения его деятельности. Интересен опыт, накопленный американским университетом Карнеги-Меллоном, изучающим практику оказания помощи людям в решении их проблем. С помощью этих рекомендаций достигнуты хорошие результаты в управлении, создании деловых отношений.

Возрождение государственного суверенитета Беларуси требует открытия новых институциональных учреждений по управлению обществом. Среди них первостепенное значение имеет создание Университета Человека для переподготовки персонала в законодательных и исполнительных органах власти. Важнейшей задачей университета является оказание помощи управленцам в сжатые сроки (от 3 месяцев до 2 лет) овладеть международными основами нравственной, экономической, правовой и политической культурами общественного развития. Учебная программа Университета Человека будет включать изучение белорусского языка и литературы, иностранных языков, разнообразных духовных и искусственных ценностей народов мира, ораторского искусства, экономической теории и политики, правовых и социологических дисциплин.

Создание Университета Человека можно поручить Белорусскому университету, Союзу писателей, Министерству народного образования и Министерству культуры Белоруссии. Материальной базой могут быть здания, расположенные вокруг площади Октябрьской в городе Минске (которую можно переименовать в площадь Человека или Народную): Дворец Республики, Дворец профсоюзов, Дом офицеров, Дворец искусства, Духовный кафедральный собор, музей Великой Отечественной войны, театр Янки Купалы, Белгосфилармония, филологический факультет Белгосуниверситета, а также Художественный музей, оперный и русский театры.

Финансирование Университета Человека первоначально следует открыть через госбюджет в объеме не менее 2,5 млн. рублей, а затем дополнять спонсорными отчислениями.

Для открытия Университета Человека в Минске и его филиалов в других городах Белоруссии необходимо принять в ближайшее время постановление Верховного Совета республики.

Леонид ДАВЫДЕНКО,
заведующий кафедрой экономических наук Белгосуниверситета им В. И. Ленина, доктор экономических наук;

Олег ЛОЙКО,
декан филологического факультета БГУ им. Ленина, член-корреспондент АН БССР.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

З нагоды незвычайнага юбілею

«Палёт ёсць спроба на самагубства»

Наўрад ці хто-небудзь з нашых сучаснікаў ведае, што сто гадоў назад жыхарам Менска пашчасціла стаць сведкамі вельмі цікавай і параўнальна рэдкай падзеі. 26 верасня 1891 года ў Губернатарскім садзе (цяпер Цэнтральны дзіцячы парк імя М. Горкага) адбыўся палёт аэранаўта Драўніцкага на паветраным шары і спуск на парашуце ўласнага вырабу.

Драўніцкі быў вучнем вядомага нямецкага паветраплавальніка Фолькмана. Першы свой спуск Драўніцкі зрабіў у Берліне (але не публічна), потым тры разы ў Варшаве, у Вільні і, нарэшце, у Мінску. Усюды аэранаўта суправаджаў сын Фолькмана. І ў час гэтага палёту ён таксама знаходзіўся сярод публікі.

Газета «Минский листок» даволі падрабязна паведамляла аб палёце Драўніцкага ў Мінску: «Публікі сабралася досыць многа. Напаўняўся шар нагрэтым дымам з пастаўленай пад ім печкі, у якой гарэла салома. Шар павольна напаўняўся, пузырыўся. Паступова ён пачаў набываць правільную форму і, нарэшце, горда і плаўна захістаўся. Шар даволі прыгожы, з адмысловай тканіны, спецыяльна рыхтуемай для шароў. Кошт яго 4000 руб. Нямала на ім лат, якія сведчаць аб атрыманых ім пашкоджаннях пры ранейшых палётах. Калі парашут быў прычэплены да шара, г. Драўніцкі сеў на трапецыі ўнізе шара, крыкнуў: «Бывайце». І... памчаўся. Шар падняўся вельмі хутка і на значную вышыню. Панесла яго на паўночны захад. Не прайшло і мінуты, як ён пачаў моршчыцца, нахіляцца набок, і з яго паваліў дым. Раптам парашут як бы адарваўся ад шара разам з г. Драўніцкім, які апынуўся «на воздушном океане без руля и без ветрил». Першы момант падзення быў надзвычай хуткі, затым парашут раскрыўся, і падзенне стала запавольвацца. Фігура г. Драўніцкага ясна вырысоўвалася на паветраным фоне і хісталася, быццам маятнік...».

Парашут апусціўся на краі даху дома Грыгаровіча на Крышчэнскай вуліцы (цяпер вуліца Кастрычніцкая). Парашут зачапіўся за дах і крыху парваўся. Шар упаў у раку.

Калі публіка ўбачыла спуск парашута, большая частка народу павалiла з саду. Спачатку ўсе ішлі звычайным крокам, потым тэмп пачаў паскарацца і людзі пабеглі. Усе спяшаліся да мяркуемага месца спуску.

Трэба адзначыць, што на гэты раз палёт закончыўся паспяхова. Між тым у Вільні, адкуль Драўніцкі прыехаў у Мінск, спроба пад'ёму ледзь не скончылася няшчасцем. Салдат, які дапамагаў аэранаўту, выпадкова зачапіўся за адну з вяровак шара і падняўся разам з ім на вышыню каля чвэрці вярсты. Толькі дзякуючы вытрымцы Драўніцкага шар без дапамогі парашута ўдала апусціўся.

Аб палёце на паветраным шары, што ў той час з'яўляўся незвычайнай падзеяй, пісалі мінскія газеты, аднак ніводнае з гэтых паведамленняў не змяшчала звестак пра асобу паветраплавальніка. Невядомы былі нават ініцыялы Драўніцкага. У пачатку 80-х гадоў нашага стагоддзя дзякуючы даследаванням Г. Чарненкі стала вядома, што гэта быў адзін з братоў Драўніцкіх, якія першымі ў Расіі пачалі ажыццяўляць скачкі з парашутам. Станіслаў і Юзэф Драўніцкія нарадзіліся ў Польшчы, але назаўсёды звязалі свой лёс з Расіяй, выбраўшы цяжкую і небяспечную справу парашутыста-паветраплавальніка.

Парашут Драўніцкага адрозніваўся ад парашута Ш. Леру сваёй канструкцыяй. Вядомы амерыканскі парашутыст Шарль Леру ў 1889 г. прыехаў у Расію і з шумным поспехам выступаў у Пецярбургу, Маскве, Харкаве, Адэсе. У Таліне яго жыццё трагічна абарвалася. Многія лічылі, што пасля гібелі Леру больш ніхто не адважыцца на небяспечныя скачкі з парашутам, але праз два гады ў друку з'явілася імя новага паветраплавальніка Драўніцкага.

Тысячы людзей у розных гарадах Расіі назіралі фантастычнае відовішча, калі чалавек з галавакружнай вышыні кідаўся ўніз з «парасонам» і неўзабаве дасягаў зямлі. У 1894 г. у Вільні была надрукавана праграма аэрастатычнага палёту Станіслава Драўніцкага і апісанне паветранага шара і парашута.

Жыццё Станіслава Драўніцкага было нядоўгім. Летам 1895 г. у Віцебску пры пад'ёме на паветраным шары ён сарваўся і разбіўся. Газета «Минский листок» пісала з гэтай нагоды: «На ўсіх прысутных гэты жудасны выпадак выклікаў самае цяжкае ўражанне. Аднак гэта агульны лёс усіх паветраплавальнікаў... Ускі падобны палёт ёсць спроба на самагубства».

Пасля гібелі брата Юзэф Драўніцкі яшчэ доўгі час працягваў паспяхова займацца скачкамі з «парасонам». У 1910 г. ён зрабіў больш за 400 скачкоў з парашутам; у той час гэта быў сусветны рэкорд. Ю. Драўніцкі распрацоўваў канструкцыю авіяцыйнага парашута, які павінен быў выратаваць не толькі лётчыка, але і ўвесь самалёт. Восенню 1913 г. аэранаўт дэманстраваў у Адэсе кіруемы парашут. У 1917 г. Ю. Драўніцкі цяжка захварэў і памёр.

Наталля БЯРОЗКІНА,
кандыдат гістарычных навук.

ТЕАТР

27—28 СЕНТЯБРЯ
Начало в 19.00.
ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА

Сегодня — **«Риголетто».** Завтра — **вечер популярной вокальной музыки.**

ТЕАТР КУКОЛ
Завтра — ОТКРЫТИЕ 54-ГО ТЕАТРАЛЬНОГО СЕЗОНА. **«Золушка, или Торжество добродетели»** (премьера, начало в 10.30 и 12.30).

БЕЛГОСФИЛАРМОНИЯ
(зал камерной музыки)
Завтра — ОРГАННАЯ МУЗЫКА. **Андрес Уйбо.**

Программа телепередач

Пятница, 27 сентября

Программа БТ

8.30. Утро республики.
8.45. Киноочерк.
9.00. История БССР. 11-й класс.
9.35. Английский язык.
10.05. Авторские программы И. Саввиной.
11.00. К-2 представляет.
12.00. «Наш корреспондент сообщает...»
12.15. Песни А. Розенбаума.
13.00. «Долгое эхо в горах». Худ. фильм. 2-я серия.
14.10. «Ираклий Андроников. Первый раз на эстраде». Фильм-концерт.
16.30. Наши дети. Методика профессора В. П. Базарного в школьном воспитании.
16.50. Док. фильм.
17.15. Всесоюзные летние соревнования по биатлону. Дуэльная стрельба.
17.55. Троицкие игрища. Праздник гармонистов Витебщины.
19.00. Панорама.
19.20. Наш комментарий.
19.25. «Динамо»: портрет без ретуши.
19.50. Баскетбол. Чемпионат СССР. Мужчины. РТИ (Минск) — «Калев» (Таллинн). 2-й тайм.
20.30. Свободное слово.
20.40. Реклама.
20.45. Колыбельная.
21.00. «Взгляд дирижера». Фильм-концерт.
21.30. Чемпионат мира по шашкам.
21.45. Служба безопасности движения сообщает...
21.50. Телебиржа.
22.05. «Удивительный пример женской мести». Художественный фильм.
23.35. Эхо дня.

Первая программа

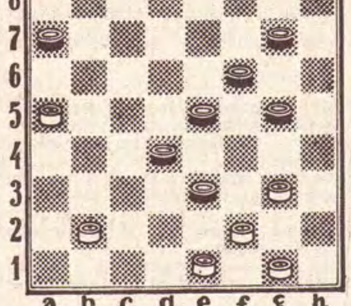
6.30. Утро.
9.00. Информация.
9.15. Мультфильм.
9.35. «Крушение «Мэри Диэр». Худ. фильм.
11.15. ...До 16 и старше.
12.00. ТСН.
15.00. ТСН.
15.15. «Труженики моря». 3-я серия.
16.25. Победители.
17.25. Премьера док. фильма «Столетий позвонки».
17.55. Биржевые новости.
18.25. «Блокнот».
18.30. ТСН.
18.45. Человек и закон.
19.30. Партнер.
20.00. ВиД представляет: «Поле чудес».
21.00. Информационная программа.
21.40. ВиД представляет: «13—31», «Мужчина и женщина о семье, свободе и любви», «Музобоз», «Бал Александра Малинина». В перерыве **(23.30)** — ТСН.

Российский канал

7.00. Утро делового человека.
8.00. Гимнастика.
8.20. Мультфильм.
8.30. Английский язык. 1-й год обучения.
17.00. Клуб путешественников (с сурдопереводом).
18.00. Для вас играет дуэт баянистов В. Гайдуков и С. Ларионов.
18.15. «Алиса». Международный европейский журнал по культуре.
19.00. В правительстве России.
19.15. Третье сословие. «Сергей Абрамчук: капитан, не ставший майором».
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. «Комитет Аркадия Фомича». Худ. фильм.
21.25. Независимый комментарий.
21.40. На сессии Верховного Совета РСФСР.
22.25. «Врубай «битлов». Док. фильм.
22.55. Реклама.
23.00. Вести.
23.20. Теннис. Международный турнир.
23.35. Премьера телевизионного цикла «Белая ворона».
0.35. Футбол. Чемпионат СССР. «Локомотив» — ЦСКА. 2-й тейм.

Шашки

1-й ШАШЕЧНЫЙ КОНКУРС
Публикуем очередные задания
№ 3

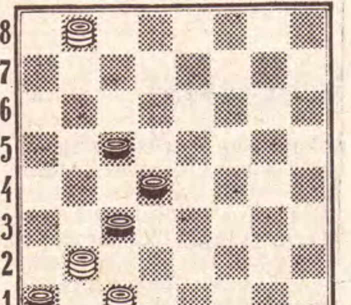

Белые: пр. a5, b2, e1, f2, g1, g3 (6).
Черные: пр. a7, d4, e3, e5, f6, g5, g7 (7).

Выигрыш.

За правильное решение задания № 3 засчитывается **одно очко.**

№ 4

Белые: Д. b2, b8, c1 (3).
Черные: Д. a1, пр. c3, c5, d4 (4).

Выигрыш.

За правильное решение задания № 4 засчитывается **2 очка.**

ВКЛЮЧАЙТЕСЬ В КОНКУРС!

Для любителей шашек, желающих включиться в 1-й шашечный конкурс, повторяем условия стартовых заданий.

Задание № 1
Белые: Д. g1, h6, пр. f4, h2 (4).
Черные: Д. b2, c3, пр. e7 (3).
Выигрыш (1 очко).

Задание № 2
Белые: пр. a3, b2, e7, f2, f6, h2 (6).
Черные: пр. a5, c3, c5, c7, d4 h4 (6).
Выигрыш (1 очко).

Свои ответы на конкурсные задания присылайте по адресу: **220010, Минск, Дом правительства, комн. 369, редакция «Народной газеты», «На шашечный конкурс».**

Срок присылки ответов — 15 дней со дня опубликования в газете.

Конкурсы

Самая зачаравальная...

Самую зачаравальную дзяўчынку Мінска закліканы быў вызначыць гарадскі конкурс «Міс малютка-91», які адбыўся ў Палацы культуры чыгуначнікаў. Васемнаццаць юных удзельніц, якія прэтэндавалі на гэта званне, дэманстравалі гледачам і строгаму журы не столькі свае знешнія даныя, колькі таленты ў маляванні, харэаграфіі, уменні спяваць, дэкламаваць вершы і... заставацца па-дзіцячы непасрэднымі. Мэта конкурсу — вызначыць найбольш таленавітых дзяўчынак для ўдзелу ў розных калектывах мастацкай самадзейнасці.

НА ЗДЫМКУ:

● Карона пераможцы ўвянчала галаву шасцігадовай Жэнечкі ПРАЎДЗІНАЙ.

Фота Валерыя **АЛЯШКЕВІЧА.** (БелТА).

Кино

27 сентября

Справочная киносети — 20-90-90.

«МОСКВА»: «Мир вокруг нас» — программа научно-популярных фильмов (предсеансовый зал). **«Методичный убийца»**** — 10.00, 14.10 (л), 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 (ночной сеанс). **«Биндюжник и Король»** (2 с.)—11.40. Видеозал: цикл «Лирическая комедия США». **«За бортом»** — 15.00, 16.50, 18.50, 20.40.

«ОКТЯБРЬ»: «Методичный убийца»**—10.00 (л), 14.25, 18.50. **«Биндюжник и Король»** (2 с.)— 11.50, 16.15, 20.40. Киновидеокафе: **«Голодные скорпионы»** — 12.05, 16.30, 21.00.

«АВРОРА»: «Вундеркинд»* — 9.50, 14.30. **«Осторожно, обезьянки» и др. мультфильмы*** — 11.40, 13.10. **«Рыцари Стейси»** (п) — 10.10, 12.00, 14.00, 16.00, 17.50, 19.40, 21.30. **«Русская рулетка»** (п)— 10.30, 12.10, 13.50, 15.30, 17.10 (л), 18.50 (удл.), 21.10. **«Никогда не говори «никогда»** (2 с.)—16.20, 19.00, 21.40.

«БЕРЕСТЬЕ»: «Приключения пингвиненка Лоло» и др. мультфильмы* — 10.30. **«Операция «Скрипичный футляр»*** —14.30. **«Скорпион»** (п) — 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 (ночной сеанс). **«Украденное счастье»** — 12.30 (л). **«Рыцари Стейси»** (п)—16.30, 18.30, 20.30.

«ВИЛЬНЮС»: «Биндюжник и Король» (2 с.)—12.00. **«Методичный убийца»**** —10.00, 14.30 (л), 16.20, 20.20. **«Женщина в подарок»** (п) — 18.00, 22.00 (ночной сеанс). Видеозал: **«Сумасшедший пляж»** — 13.30, 17.50. **«Тысячелетие»** —15.40, 20.00. **«Червонная дама»** — 21.40.

«ДРУЖБА»: «Рождественские сказки» (киноклуб «В гостях у сказки») — 10.00, 11.50. **«Русская рулетка»** (п)—13.30, 18.40. **«Рыцари Стейси»** (п)—15.10 (л), 20.30. **«Методичный убийца»****— 17.00, 22.10 (ночной сеанс). Видеозал: **«Самые сумасшедшие в мире пилоты»** — 17.00. **«Возвращение памяти»** —15.00, 18.30. **Информационно - развлекательная программа**—20.30.

«ПАРТИЗАН»: «Русская рулетка» (п) — 12.00, 16.15, 19.50 (удл.), 22.00 (ночной сеанс). **«Рыцари Стейси»** (п)— 10.00, 14.00 (л), 18.00.

«САЛЮТ»: «Мушкетеры» и др. мультфильмы* — 10.00. **«Биндюжник и Король»** (2 с.)— 11.50 (л), 21.40. **«Методичный убийца»**** — 14.20 (удл.), 16.20, 18.10, 20.00.

«ПОБЕДА»: «Русская рулетка» (п)—10.00, 11.50, 16.00, 18.00, 21.40. **«Скорпион»** (п)—13.50 (л), 19.40. Летний зал: **«Чудесный лес»***—14.30. **«Трое мужчин и младенец в люльке»** — 16.10, 18.20 (удл.). Видеозал: программа «Амплуа: сыщик». **«Дик Трейси»** — 10.30, 12.40, 14.50, 17.00, 19.10, 21.20. Видеосалон, видеокафе: программа «Звезды мирового кино». Ким Бэсинджер. **«Моя мачеха — инопланетянка»** —11.10, 13.30, 15.50, 18.10, 20.40.

«СОВРЕМЕННИК»: «Смертельный микроб» — 10.00 (л), 14.00, 16.00, 17.40, 19.30. **«Восточный коридор, или Рэкет по...»** (2 с.) —11.40, 21.10.

«КИЕВ»: «Тайна поющего острова»*—14.20. **«Фанат-2»** (п) — 10.00, 21.30. **«Скорпион»** (п) — 11.50 (л), 16.00, 17.50, 19.40.

«МИР»: «На златом крыльце сидели...» (стерео) — 15.00. **«Скорпион»** (п) — 10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 22.00 (ночной сеанс). **«Восточный коридор, или Рэкет по...»** (2 с.) — 9.50 (л), 16.30. **«Танцор «диско»** (2 с.)— 12.20, 20.50. **«Я знаю, что ты знаешь, что я знаю»****— 19.00.

* — для детей,
** — только для взрослых,
(л) — льготный,
(п) — премьерный показ.

Новое издание

Наконец-то собственное дело!

В Минске вышел первый номер советско-американского журнала «Дело!» Издание бросается в глаза многоцветьем иллюстраций. А в названии слышится дерзкий вызов — «Дело!» Я спросил у главного редактора Виктора ЖУКА, почему имя журнала пишется с восклицательным знаком: «ДЕЛО!» Он ответил:

— Вы точно подметили, коллега, изданием своего журнала мы бросаем вызов. Вызов — кому, чему? Нытикам и нытью как форме общественного поведения. Безволию, инфантильности, лени. И — критиканству, намертво захлестнувшему многих современников. Всему этому мы дерзнем противопоставить Его Величество Дело. То Дело, которое благоустраивает мир, создает человеку нормальную жизнь. Каждый мечтает о такой жизни, но каждый ли ее делает?.. Наконец-то появились реальные возможности каждому открыть собственное дело. Взять свою судьбу в свои руки. Не надеясь ни на государство, ни на папу-маму, ни на дядю. Обретайте нормальную человеческую форму бытия — через Дело. А наш журнал вам поможет. Время дела — «Делу!» время!

— К кому обращен этот ваш страстный призыв?

— Ко всем. Но в первую очередь — к руководителям и работникам предприятий негосударственных форм собственности. К независимым предпринимателям, открывающим кооперативы, совместные и малые предприятия, мастерские, лавки, фирмы... То есть к тем, кто уже приступил к делу и кто ведет страну в цивилизацию. Золотые люди! Счастье, что они есть в нашем бестолковом общежитии. Им, конечно, призывы не нужны. Им нужна поддержка и словом, и делом.

— Вы собираетесь выпускать для них некое пособие? Учить жить и трудиться?

— Учить — нет, а информировать — да, собираемся. Например, мы даем блок материалов на тему: как открыть собственное дело? Тут — ответы на жгучие вопросы: где взять кредит; как провести экспертизу проекта; как обойти конкурентов в данный момент и в будущем; как увязать свое дело с экономической перспективой региона; какова политическая конъюнктура, способствует ли вам... И так далее — по другим насущным темам. Без нашей рубрики «Дельный совет», смею надеяться, деловые люди никак не обойдутся.

Естественно, журнал печатает аналитические обзоры известных экономистов, ученых, практиков бизнеса. Ведь делать дело — это значит думать, анализировать, просчитывать, предугадывать. Чтобы не прогореть. Мы, как говорится, дадим предпринимателю пищу для ума.

— Что значит приписка к названию журнала: «Восток+Запад»?

— Мы хотим, чтобы журнал стал чем-то вроде сводника для активно действующих людей Востока и Запада. Представляем отечественные и зарубежные фирмы, даем адреса и, понятно, свежую экономическую информацию. Знакомьтесь, заводите деловые связи. Чтобы закрепить ваше сотрудничество, работают журналисты и внештатные сотрудники в западном регионе бывшего СССР, в Америке, в Западной Европе. Англоязычный вариант журнала издает во Флориде компаньон Ричард Пэнберти, американский бизнесмен. Учредителем журнала выступает издательство «Беларусь».

— Следовательно, «Дело!»— сугубо прагматичное издание? Ни политики, ни пищи для души?

— Мы сделаем все возможное, чтобы деловой человек, ознакомившись в своем офисе с деловой информацией нашего журнала, сделав необходимые выписки, захотел взять журнал домой и там почитать для души. У нас — своя концепция подачи материалов культурно-исторической тематики. Мы начали печатать сериал, который ответит на вопросы: кто есть белорус; что он как исторический субъект совершил, а что — не смог и почему; что сделать, чтобы предпринимательская, капиталистическая жилка в белорусе запульсировала с той силой, с какой билась в 16 веке, в 17-м... Зная белоруса, зарубежный партнер будет знать, с какой стороны к нему лучше подойти, чтобы быстрее установить контакт. Чтобы делать Дело. Это — результативнее политики, увлекаться последней мы не намерены.

— Вопрос — деловой. Условия подписки?

— Подписка двух видов. Обычная — только на журнал «Дело!». Цена одного русскоязычного номера 6 рублей, на год — 36. Индекс по каталогу периодики на 1992 год — 74873. Необходимое уточнение для наших будущих подписчиков за пределами Белоруссии: сведения о журнале — в приложении № 2 ко всесоюзному каталогу. Кроме журнала ежемесячно выходит «Белорусский деловой вестник» на 16 страницах. Он содержит массу коммерческой информации. И, кстати, не только из Белоруссии. Регулярно будем выпускать сборники нормативно-правовых актов, регулирующих предпринимательство в стране и за рубежом, книжки методических разработок по технологии бизнеса. Выпустим «Разговорник для делового общения» на русском, английском, немецком, итальянском, французском, польском языках, а также путеводитель по Белоруссии для бизнесмена. Все это незаменимое богатство (вместе с журналом) обойдется подписчику всего в 300 рублей в год. Индекс коммерческой подписки с приложениями — 74874. Оформить подписку можно не только в «Союзпечати» или на почте, но и обратившись в редакцию.

Наш адрес: 220600, Минск, ГСП, ул. Машерова, 11, издательство «Беларусь». Телефон: 0172/23-52-09, факс: 0172/23-87-31.

Вы нам платите — мы работаем для вас. Такова норма в деловом мире. Вы читаете «Дело!» — и преуспеваете. Ваше дело — наше «Дело!»! Мы верим, что будет именно так.

Вел беседу
А. БАСУЧОК.

Спорт

ШАНСЫ ХОРОШИЕ, НО...

Футболисты Сборной СССР сыграли недавно в Лужниках вничью с командой Венгрии — 2:2 (1:1) — в матче третьей отборочной группы чемпионата Европы-92.

После 17 минут атак и неплохих комбинаций хозяев в этот теплый осенний вечер счет открыли... венгры. Киприх, использовав отличный пас Детари и ошибку наших защитников, вышел один на один с Черчесовым и протолкнул мяч мимо него в угол ворот. Это был первый гол, пропущенный Сборной СССР в отборочных играх нынешнего первенства континента.

Но настойчивые атаки хозяев продолжались, и на 41-й минуте в штрафной венгров был сбит Михайличенко, до конца боровшийся за уходящий уже за линию поля мяч. Шалимов с пенальти точно пробил в угол.

Прошло три минуты с начала второго тайма, и Канчельскис после красивой комбинации направил в ворота гостей мяч, отскочивший от голкипера Петри. Победа? Нет, когда до конца матча оставалось 4 минуты, тот же Киприх, выступающий за голландский «Фейенорд», сумел сравнять счет.

Ситуация в группе остается неясной. Но наша команда имеет хорошие шансы на выход в финальный турнир в Швеции. У Сборной СССР — 10 очков после шести игр. Впереди матчи дома с итальянцами (12 октября) и в гостях с киприотами (13 ноября).

Вот положение остальных команд: Норвегия — 6 встреч, 7 очков, Венгрия — 7, 7, Италия — 5, 6, Кипр — 6, 0.

ИТОГИ ТИРАЖА «СПОРТЛОТО»

Об'единением спортивных лотерей «Союзспортлото» подведены итоги 38-го тиража лотереи «Спортлото», состоявшегося 22 сентября 1991 года.

«6 из 45»: допущено 2.099.855 вариантов. 6 номеров — 1 — угадал житель Харькова — 483.317 рублей, 5 номеров — 116 — по 1.136 руб., 4 номера — 3.743 — по 91 руб.

«5 из 36»: допущено 9.883.825 вариантов. 5 номеров — 20 — по 24.683 руб., 4 номера—2.666— по 304 руб., 3 номера—96.878— по 12 руб.

Выплата выигрышей по билетам 38-го тиража и 10-тиражным билетам, участвовавшим в игре с 29-го по 38-й тираж, будет проводиться с 12 октября по 12 ноября 1991 года.

НАРОДНЫЯ ПРЫКМЕТЫ

27 верасня — Узвіжанне (Здзвіжанне). Так у народзе называлася царкоўнае свята, звязанае з ушанаваннем крыжа, які ўздымаўся («воздвигался») над натоўпам вернікаў. Народнае тлумачэнне назвы немудрагелістае: «К Здзвіжанню ўсё павінна быць здзвінута, гэта значыць усе азімыя і яравыя павінны быць звезены з поля». На Капыльшчыне тлумачылі і так: «На Узвіжанне сонца, калі ўсходзіць, іграе, прыгае, дзвіжацца» (звычайна гэта прыродная з'ява прыпісваецца Вялікадню ці Купаллю). У песні раіцца на Узвіжанне «з поля збіраць, бульбу капаць, сцяліць лянок».

Чым далей гартаецца народны каляндар, тым часцей згадваецца пра надыход халадоў: «На Узвіжанне халат з плеч, а кажух на плечы». Гэта, па ўсім, — апошняе свята, якое канчаткова развітваецца з летам. Ключы ад лета ў шызай галачкі, і яна, адлятаючы ў гэты дзень у цёплыя краі, замыкае яго і забірае з сабою ключы.

Апрача адлёту птушак, вельмі значнай падзеяй дня быў для народнага ўяўлення яшчэ адзін рух («здзвіжанне») у прыродзе — выпаўзалі ўсе змеі і збіраліся разам, каб адправіцца на зімовы сон да вясны і «Ва Узвіжання пару гадзюкі і вужакі хаваюцца ў нару». Першы вясновы і апошні восеньскі змяіныя ўкусы лічыліся самымі небяспечнымі, таму пабойваліся хадзіць у лес. Легенды пра сыход змей на Узвіжанне пашыраны ў беларускім фальклоры. У іх заўжды малюецца на чале змяінага шэсця Цар-змей з залатой каронай (ці рожкамі). Следам за ім — незлічоныя падданыя — паўзуны. «Цар» вылучаецца сярод усіх сваёй велічынёю і лускою з серабрыстым адлівам. Шэсце адбываецца па непраходных для чалавека мясцінах, і калі раптам камусьці здаралася сустрэцца са змяіным «выраем», то варта было рассцяліць перад царом абрус з хлебам-соллю і пакланіцца да зямлі, як той, прапаўзаючы праз абрус, у падзяку скідаў з кароны залаты ражок. Уладальнік такога ражка набываў незвычайную мудрасць і праніклівасць, здольнасць угадваць чужыя думкі, выходзіць з самых цяжкіх абставін: на яго таксама не дзейнічаў змяіны яд. Нягледзячы на страх перад змеямі, Узвіжанне на Палессі з'яўлялася першым днём агульнага збірання журавін.

Уладзімір ВАСІЛЕВІЧ.

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгіналаў.

Рэдакцыя «НАРОДНАЙ ГАЗЕТЫ» прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы. Даведкі часова па тэлефоне 29-66-59.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220010, Мінск, Дом урада, пакой 369, тэл. 29-65-50.

ИНДЕКС 63868.
Выходит ежедневно, кроме воскресенья и понедельника, 250 раз в году.
Тираж 300 тыс. экз.
Подписана в печать в 19.10.
Газета отпечатана в типографии издательства «Белорусский Дом печати».
Способ печати — офсетный, формат А-2.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Галоўны рэдактар
Іосіф СЯРЭДЗІЧ.